

Mūsų sportininkai.
Fondo reikalai.
Taikos kongresas.
Kur intrigos neišdegė.
Greitumas ir drąsa.
Toks jau ir laimėjimas.
Rašo A. BIMBA

Darbo Žmonių
Dienraštis
Kaina \$7.00 Metams
Queens Apskirty \$8.00
Užsieniuose \$9.00
Vienas numeris 5 c.
PRICE 5c A COPY

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian Daily
in the Eastern States
110-12 ATLANTIC AVE.,
Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. Virginia 9-1827-1828.

Nr. 108

★★★

Richmond Hill 19, N. Y., šeštad., Birželio-June 2, 1951

★★★

Metai 41-mieji. Dienraščio 33-tieji.

AMERIKA IŠLEIDŽIA 48 BILIONUS DOLERIŲ GINKLUOTEI ŠIEMET

*Reikalaujama 60 bilionų dolerių
karinių lėšų kitiems metams*

Washington.—Prez. Trumanas pasirašė Kongreso nutarimą pridėti dar \$6,442,668,000 kariniams reikalams iki šio mėnesio pabaigos. Taigi per 12 mėnesių nuo 1950 metų birželio 30 d. bus išleista viso 48 bilionai, 201 milijonas, 500 tūkstančių dolerių ginkluotoms Amerikos jėgoms.

Dabar Kongresas svarsto valdžios reikalavimą paskirti 60 bilionų dolerių kariniams tikslams per sekamus 12 mėnesių nuo liepos 1 d. š. m.

Karinės Jungtinių Valstijų išlaidos nuo Korėjos karo pradžios jau beveik trigubai padidėjo.

Sovietai kviečiami į 4 Didžiųjų sueigą

Paryžius. — Jungt. Valstijų, Anglijos ir Francijos atstovai kvietė Sovietų Sąjungą atsiųsti savo užsienio reikalų ministrą į Keturių Didžiųjų sueigą, kuri įvyktų Washingtone liepos 23 d.

Sovietai nedalyvausią

Maskva.—Neoficialiai pranešama, jog Sovietų vyriausybė atsisakys nuo tos sueigos. Nes Anglijos, Amerikos ir Francijos užsienio ministrų pavaduotojai einamoj konferencijoje Paryžiuje atmetė sovietinių pasiūlymus dalykų, kuriuos turėtų svarstyti pačių užsieninių ministrų sueigą.

Viduriniuose Rytuose daugiausia žibalo

Haga, Holandija.—Irane, Irake ir kituose Vidurinių Rytų kraštuose yra žemėje antra tiek daugiau žibalo (aliejaus), negu visoje Šiaurinėje, Vidurinėje ir Pietinėje Amerikoje, kaip raportavo žinovai trečiajam pasauliniam žibalo pramonės atstovų suvaži-

Amerikonų nuostoliai Korėjos kare

Washington. — Amerikonai Korėjoje nukentėjo sekamus nuostolius, apie kuriuos buvo pranešta jų giminiams:

Užmušta 11,413, sužeista 44,705 ir be žinios dingę 9,987.

Paryžius. — Sovietų užsienio reikalų ministro pavaduotojas Andrius Gromyko tvirtino, kad Korėjoje "iš tikrųjų" amerikoniukai nukentėjo 140,000 nuostolių, skaitant užmuštus, sužeistus ir be žinios dingusius.

MacArthuras bijojo suvarymo į jūrą

Washington. — Šiaurinės Korėjos liaudininkai ir jų padėjėjai kinai pernai gruodyje įvarė amerikonus į labai sunkią padėtį, ir generalas MacArthuras gruodžio 4 d. sakė, "kuo greičiau šie reikėtų daryti pertaiką (paliubas), pasistengiant gauti kuo geriausias sąlygas, kokios tik galima." Apie tai liudijo Senato komitetui admiralas Sher-

JUBILIEJINIS LAISVĖS VAJUS

**SUKELTA \$6,790;
DAR REIKIA \$3,210**

So. Bostonas ir apylinkė vėl gražiai parėmė dienraštį Laisvę. H. Tamašauskienė prisiuntė \$41 aukų ir garsinimą į busimą Laisvės jubiliejaus laidą. Aukų gavome sekamai:

Draugai biznieriiai iš Dedham, Mass.	\$15.00
Laisvės Rėmėjas, So. Boston, Mass.	10.00
J. Mažeika, Pittsburgh, Pa.	10.00
E. R., Pittsburgh, Pa.	10.00
Laisvės Patrijotė, So. Boston, Mass.	5.00
Penki Laisvės Mylėtojai, So. Boston, Mass.	5.00
Draugė, Brooklyn, N. Y.	5.00
J. Purtkas, Pittsburgh, Pa.	5.00
W. Kasles, Cleveland, Ohio	5.00
K. Motiejūnienė, Glen Rock, N. J.	4.00
D. Sanda, Pittsburgh, Pa.	2.00
Alex Mitchell, Jamaica, N. Y.	2.00
Mrs. A. Janus, So. Boston, Mass.	2.00

Visiems aukojusiems tariame širdingai ačiū! Prashome prisidėti prie aukų. Jau nedaug laiko beliko iki vajeaus pabaigos. Mes būtinai turime perviršyti nustatytą kvotą.

Kuriu prenumerate už Laisvę pasibaigė, tai prashome tuojau atšinaujinti ir paaukoti į 40 metų Laisvės jubiliejaus fondą. Parinkite sveikinimų iš organizacijų ir pasigarsinimų iš biznierių būsimam jubiliejui numerui.

Laisvės Administracija

Laivyno oficerius Evans keikė valdžią kaip "Sovietų ramstį"; todėl pavarytas iš tarnybos

Washington. — Karinio laivyno leitenantas W. H. Evans parašė laišką, išpliusdamas prez. Trumano valdžią kaip "raudonųjų rėmėją" ir Jungtines Tautas kaip "Sovietų šalininkus."

Už tai leit. Evans pavarytas iš laivyno tarnybos.

Evanso laiškas, rašytas atžagareiviškam biznieriui Alfredui Kohlbergui New Yorko, vadina valstybės sekretorių Deaną Achesoną "Raudonuoju Dynu," velionį prezidentą Rooseveltą — "pamišėliu arba komunistu." O Jungtinių Valstijų Kongresą jis apšaukia "išgverusiu per senatvę, tam-

ty komandos.

Kohlbergas, kuriam laiškas adresuotas, yra pirminkas Amerikos Žydų Sąjungos prieš Komunizmą ir artimas bičiulis Chiang Kai-šeko, kinu tautininkų vado. Pagal Evanso prašymą, Kohlbergas persiuntė tą laišką ir Kongresui.

Laiškas užgria gen. MacArthuro karinius pasiūlymus; šaukia: "Po velniais Jungtines Tautas!"

Evans sako: "Amerikonai Korėjoje nebijo priešų savo priešakyje, bet jie bijo priešų savo užnugaryje." (Washington). Jis taipgi siunčia "po velniais" didžiųjų tautininkų sutar-

AMERIKONAI PRIVERSTI PASITRAUKT RYTINIAME KORĖJOS FRONTE

*Viduriniame fronte jie pasivarė
dar vieną - kitą mylią pirmyn*

Korėja, birž. 1. — Šiauriniai Korėjos liaudininkai smarkiai atakavo amerikonus rytiniame fronte ir priverstė juos pasitraukti mylią atgal Indže apylinkėje, už 4 mylių į šiaurę nuo 38-tos paralelės, ir ties Hyon, už 3 mylių į pietus nuo tos linijos.

Amerikonai pasiekė Janggu už kelių mylių į šiaur-

vakarius nuo Indže.

Nors šiauriniai korėjiečiai ir kinai įnirtingai kontr - atakavo, ypač Jončono - Jonggongo ruošte, viduriniame fronte, naudodami tankus ir didžiassias patrankas, tačiau amerikoniukai pasivarė vieną - kitą mylią pirmyn. Jončono yra už 8 mylių į šiaurę nuo 38-tos paralelės, o Jonggong prie pat tos linijos iš pietų pusės.

Amerikonus trukdė lietus ir ištizę keliai.

Vėl susikirto raketiniai Amerikos lėktuvai su šiaurinių korėjiečių rusiškais raketiniais lėktuvais ties Čongdžu ir Huičonu, arti Mandžūrijos rubežiaus. Jankių lakūnai pranešė, kad jie nušovė 3 šiauriečių lėktuvus ir sužalovė 2; sako, visi amerikiniukai lėktuvai sugrižo.

Šiaur. Korėjos pranešimai

Šiaurinės Korėjos liaudininkų radijas sakė, jie išvien su kinais savanoriais sėkmingai atmušė žiaurias amerikonių ir anglų atakas. Amerikonai, nepaisant didžiulių savo nuostolių, pasiekė Hvacon miesto apylinkę. Šiauriniai korėjiečiai nušovė dar 4 amerikinius lėktuvus.

Pasitraukė karinis Graikijos vadas

Athenai, Graikija.—Feldmaršalas Aleksandras Papagos, vyriausias Graikijos ginkluotųjų jėgų komandierius, pasitraukė iš vietos. Jis asmeniškai susipykęs su karalium Paulu.

"Liberalų" ir monarchofašistų ministrų kabinetas

Anglų karo laivai grūmoja Iranui

London. — Anglijos laivyno ministerija įsakė savo šarvuotlaiviuviui Mauritius plaukti į Iraną bet kokiam "greitam reikalui."

Du kariniai Anglijos laivai jau pirmiau atplaukė į Raudonąją Jūrą, apsistojo netoli Irano ir "ko nors laukia."

Taip Anglija kariniais grūmojimais bando atgrasinti Iraną, kad jis neperintų į savo valstybės rankas angliškąją žibalo pramonę Irane.

Kiek yra katalikų Jungt. Valstijose

New York.—Oficialė Katalikų Direktorija paskelbė, jog dabar yra 28,634,878 katalikų Jungtinėse Valstijose, Alaskoj ir Havaii salose; sako, jų skaičius per vienus metus pakilo 868,737. Tame prieauglyje buvo ir virš 100,000 perkrikštų, kurie iš kitų religijų atsivertė į katalikus. Katalikų kunigų dabar yra 43,889, "broliukų" vienuolių 7,620 ir "seselių"

goms padaryta galas. Be ka-
ro ir kraujo praliejimo tas di-
džiulis "pasaulio stogas" pa-
silieka ten, kur jis priklauso:
prie Didžiosios Kinijos.

★
Vienas amerikietis tik vie-
no motoro lėktuvu iš Norvegi-
jos laimingai perskrido šiau-
rinį Polių ir be sustojimo iš
Alaskos atskrido į New Yor-
ką. Pirmas toks žygis. Jį atli-
ko kapitonas Blair, 41 metų
amžiaus vyrukas.

Tą pačią Dekoracijos Dieną
Minnesotoje kitas amerikietis
supliekė visus greitumo re-
kordus automobiliuje. Per 3
valandas ir 57 minutes jis at-
liko 500 mylių kelionę. Į va-
landą jis padarė biskį dau-
giau kaip 126 mylias!

Tą nepaprastą žygį atliko
Lee Wallard.

★
Mūsų komercinė spauda ir
džiaugiasi ir abejoja Italijos
klaidų laimėjimu. N. Y.
Times sako: Viskas būtų bu-
vę gerai, jeigu popiežiečių va-
dovaujamo bloko balsai nebū-
tų nukritę, o "raudonųjų blo-
ko" nebūtų pakilę.

Tiesa, susidėjusios keturios

pramonės atstovų sąvadu-
vimui.

Mirė Philadelphijos kardinolas Dougherty

Philadelphia. — Numirė
Philadelphijos kardinolas
Dennis Dougherty, 85 metų
amžiaus.

Į kunigus jis buvo išven-
tintas pirm 61 metų.

ORAS. — Daugiausiai šil-
ta giedra.

partijos, vadovaujamos kleri-
kalų, daugybėje vietų laimėjo
miestų ir miestelių valdžią.
Bet štai su koku faktu reikia
skaitytis. Tose pačiose provin-
cijose 1948 metais tas pats
blokas surinko 49 procentus
balsų, o šiuose rinkimuose be-
susižvejojo tik 41 procentą.
Tuo tarpu socialistai-komunis-
tai anais rinkimais gavo 32
procentu, o šiais — 35 procen-
tus su viršum.

Dar pora tokių "laimėjimų"
ir klerikalams nebeliks vietos
Italijos politikoje.

manas.

Vyriausi Amerikos armi-
jos, laivyno ir oro jėgų va-
dai tuomet bijojo, kad iš
Korėjos nekiltų visuotinas
karas; todėl ir laivynas Vi-
duržeminėje Jūroje buvo
pasiūstas į plačiuosius van-
denis, sakė admiras Sher-
manas.

Vietnamo liaudininkai atakuoja francūzus

Saigon, Indo-Kina. — 45-
000 Vietnamo liaudininkų
įkandžiai atakuoja francū-
zus netoli Hanoi didmies-
čio, Indo-Kinoje. Francūzų
komanda pripažįsta, jog
liaudininkai padarė jiems
žiaurių nuostolių.

Manoma, kad Vietnamo
liaudininkai stengsis užimti
derlingiausią ryžių plotą.

London. — Anglijos val-
džia pasižadėjo apmokėti
kelionės lėšas anglų žmo-
noms ir vaikams, išsikraus-
tant jiems iš Irano.

sunisku Kongresu.

Apie Evansą ir jo laišką
prisiminė admiras F. P.
Shermanas, laivyno veiks-
mų vadas, liudydamas Se-
nato komitetui apie genero-
lo MacArthuro pavarymą
iš vyriausios Tolimųjų Ry-

Vėliausios Žinios

Washington. — Prez. Tru-
manas telegrafavo atsišau-
kimą Irano premjerui Mos-
sadeghui; ragino dar neimt
anglų žibalo biznį į Irano
valstybės nuosavybę, bet
derėtis su Anglija.

Manila. — Filipinų valdžia
reikalauja 6 bilionų dolerių
karinių atpildų iš Japoni-
jos.

London. — Anglijos kari-
ninkai pyksta, kad Ameri-
ka skiria savo komandierių
ir Viduržemio Jūros laivy-
nui, susidedančiam iš įvai-
rių Atlanto kraštų karinių

tis, padarytas per konfe-
rencijas Jaltoje ir Potsda-
me.

Pasikalbėjime su kores-
pondentais ketvirtadienį
Evans pasakojo, kad ir dau-
gelis kitų oficerių galvoja
panašiai kaip jis pats.

laivų; sako, anglas turėtų
komanduoti šį laivyną.

Hamm, Vokietija. — Spro-
gimas angliakasykloje pra-
žudė 14 vokiečių mainierių
ir sužeidė 20.

Tokio. — Kinijos radijas
pranešė, jog šiauriniai ko-
rėjiečiai bei kinai suėmė
garsųjį anglų pulkininką
James P. Carne.

Mexico City. — Meksikoje
renkama 2 milionai parašų
už penkių didžiųjų valsty-
bių taikos konferencijos su-
rėngimą.

152,178.

Chicagoj skaičiuojama 1-
726,533 katalikai, Bostono
vyskupijoje 1,334,420, New
Yorke 1,288,469, Brooklyne
1,294,096, Philadelphijoje 1-
070,692.

Studentai bus draftuojami, nepaisant savo gabumų

Washington. — Nežiūrint,
kaip gerai studentai išlaiko
gabumų kvotimus, ir nepai-
sant, kokius aukštus pažy-
mėjimus gauna už mokslą
kolegijose ir universitetuo-
se, vis tiek jie galės būti be
atidėjimo imami į karinę
tarnybą pagal esamąjį draf-
to įstatymą.

Taip išpėjo demokratas
senatorius Richard B. Rus-
sell, Senato ginkluotų jėgų
komiteto pirmininkas.

Montevideo, Uruguay. —
Jungtinės Valstijos parda-
vė Uruguayui du karinius
laivus - naikintuvus.

paskyrė patį karalių kaip
vyriausią karinių jėgų va-
dą.

Grupė oficerių ir karei-
vių išiveržė į didžiąją radi-
jo stotį ir sustabdė žinių
skelbimą apie Papagos pa-
sitraukimą. Paskui jie bu-
vo pašalinti iš stoties ir su-
barti.

AIRIJOS SEIMO RINKIMAI

Dublin, Airija. — Airijos
seiman išrinkta 54 atstovų
de Valeros, buvusiojo prem-
jero Sianna Fail Partijos,
o visų kitų einančiųjų iš-
vien partijų — 62 atstovai.
Bet rinkimų paseknės dar
nepilnai suskačiuotos.

Frankfurt, Vokietija. —
Sovietai atsiuntė ir dvimo-
torinių raketinių (džet)
bombanešių į rytinę Vokie-
tiją. Jie ten didins savo ra-
ketinių lėktuvų skaičių iki
500, kaip teigia New Yor-
ko Times korespondentas
Drew Middleton.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays, and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827-1828

President, GEORGE WARES; Sec.-Treasurer WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES	
United States, per year	\$7.00
United States, per 6 months	\$3.75
Queens Co., per year	\$8.00
Queens Co., per six mos.	\$4.00
Canada and Brazil, per year	\$8.00
Canada and Brazil, per 6 months	\$4.00
Foreign countries, per year	\$9.00
Foreign countries, 6 months	\$4.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

KODEL VYKSTA "KAINŲ KARAS"?

PRIEŠ KELETĄ DIENŲ Niujorko stambesnieji departamentoriai pradėjo "kainų karą."

Viena krautuvė numušė, kai kurioms prekėms kainas po 6 procentus, kita panašiai krautuvė padarė tą patį; tuomet sekė trečia ir ketvirta.

Šis "kainų karas" persimetė ir į kai kuriuos kitus miestus; neužilgo jis gal būt prasplės ir visur.

Ką tai reiškia?

Valdiniai pareigūnai ir šiaip ekonomistai skelbia, jog šis "karas" vyksta dėl to, kad sandėliai užverstų prekėmis, kurių žmonių neperka. O neperka dėl to, kad neturi pinigų!

Norėdami kiek tiek išleisti prekių, kapitalistai, stambieji biznierių, nusitarė numušti kainas tieliems produktams ir tuo būdu išleisti svetlan daugiau prekių.

Šis "kainų karas," stambieji biznierių mano, patrauks daugiau žmonių, paakstins juos pirkti.

Kaip ten bus, sunku pasakyti, bet vienas yra aišku: šis "kainų karas" nereikš, jog pragyvenimas darbo žmonėms ims ir palengvės.

Vyriausias žmogui dalykas yra maistas, o maisto kainos,—ypatingai mėsos—nemažinamos!

Atžagariai: jos tebekyla! Butų nuomos tebekyla. Visokie taksi tebeauga.

Šis "kainų karas," beje, smarkiai užgaus smulkiuosius biznierių, nes jie, mokėję už prekes brangiai, negi gali lenktyniuoti su stambiaisais biznierių, departamentoriais, bet didžiais marketais — valgomųjų daiktų sankrovomis.

Gyvenimas sunkėja ir sunkės dėl to, kad reikia išleisti milijonai dolerių karui.

Turčiai turtingės, o darbo žmonės biednės. Norint, kad to nebūtų, tenka kiekvienam kovoti už taikos reikalą, tenka bendrai visiems kovoti už griežtą kainų kontrolę.

"PRIEŠO NUOSTOLIAI PERDETI..."

KOMERCINĖ SPAUDA, RADIJAS, televizija kasdien paduoda žinias iš Korėjos.

Sprendžiant pagal tas žinias, pagal antraštes, žerūnias komercinėje spaudoje, atrodo, jog amerikiečių ir pietkorėjiečių pajėgos baigia šiaurkorėjiečių ir jų talkininkus kinas sunaikinti.

Pagal tas žinias, amerikiečiai su pietkorėjiečiais (ir savo talkininkais) kasdien muša šiaurkorėjiečių ir kinas tūkstančiais; ima nelaisvėn dešimtimis tūkstančių.

Ir taip diena iš dienos! Ar taip iš tikrųjų yra?

Ne! Kiekvienas galvojęs asmuo supranta, jog tai dideli perdėimai. Žinios, kurias praleidžia amerikinė cenzūra iš Korėjos, turi vieną ir tą patį tikslą: savo nuostolius slėpti, o priešo—didinti.

Kad taip yra, pasako ir Niujorko Timeso "militarinių reikalų aiškintojas" ekspertas Hanson W. Baldwin.

Rašydamas savo laikraščiu šių metų gegužės 30 d., Mr. Baldwin sako: "Priešo nuostoliai išpūsti, perdėti." Be abejo, tai yra tiesa!

SMUGIS REAKCININKAMS ITALIJOJE

PRAEJUSI SEKMADIENI RINKIMAI Italijoje (tai buvo miestavi rinkimai) uždavė smūgi reakinėms partijoms!

Šiuose rinkimuose, kurie vyko daugiausiai šiaurinėje Italijoje, visa eilė miestų perėjo kontrolėn reakininkų. Tai buvo idėl sukto rinkiminio įstatymo.

Einant šiuo įstatymu, kiekviename mieste, tasai partijų blokas, kuris gauna daugumą balsų, gauna du trečdaliu miesto taryboje vietų!

Įstatymas buvo nukreiptas prieš komunistus ir kairiuosius socialistus.

Prieš juos suėjo į koalicioni bloką sekamos partijos: krikščionių demokratų, republikonų, dešiniųjų socialistų ir liberalų.

Tuo būdu daugelyj vietų ši dešiniųjų koalicioja gavo daugumą balsų, na, ir du trečdaliu vietų miestų tarybose.

Bet tai ne viską pasako.

Svarbu: kaip žmonės balsavo, kurio bloko balsai paau, kurio nupuolė, palyginti su 1948 metų parlamentiniais rinkimais?

Vėliausieji daviniai, kaip juos paduoda Niujorko Times korespondentas Romoje, Mr. Gianfarra, yra tokie:

Reakinis blokas 1948 metais gavo 49 procentus visų balsavusiųjų balsų, o šių metų gegužės 27 d.—tik 41 su viršum. Vadinasi, 8 procentais mažiau.

Gi kairiųjų—komunistų-socialistų blokas—1948 metais gavo 32 procentu visu balsavusiųjų balsų, o gegužės 27 dieną—arti 39! Vadinasi, jų balsų skaičius paau.

Sakoma, dar ne visi balsai suskaičyti, bet jau kurie

Kas Ką Rašo ir Sako

KLERIKALŲ IR SMETONININKŲ CIRKAS ROMOJE

Chicago kunigų Draugas rašo, kad "sekminių šventė" Romoje įvyko Lietuvos bažnytinės provincijos ir visų Lietuvos katalikų pasiaukojimas Nekalčiausiai Marijos Sirdžiai." Ir sakoma, kad "ši istorinį aktą atliko į šventąjį Miestą suvažinę visi keturi tremtyje esą Lietuvos vyskupai," būtent, vysk. P. Bučys, vysk. Padolskis, vysk. Brizgys ir arkiv. Skvireckas. Tai buvo kaip ir 700 metų Lietuvos karaliaus Mindaugo apsikrikštijimo sukakties atžymėjimas.

Ceremonijos buvo "didelės" ir "iškilmingos." Apie klerikalų, tame cerke dalyvavę ir smetonininkas St. Lozoraitis su savo kolegėmis. Klerikalai ir smetonininkai viešai skaitė ir priėmė "pasiaukojimo aktą." Vardu visų lietuvių, suprantamą, jie pasiaukoję "Nekalčiausiai Sirdžiai."

Svarbiausia prakalba buvo Lozoraitio. Tarp kitko, jis "kvietė visus šios reikšmingos dienos proga pakartotinai išreikšti mūsų ištikimybę Bažnyčiai, Sv. Petro įpėdiniui popiežiui Pijui XII ir mūsų vyskupams..."

Po tų visų ceremonijų dar prof. Ivinskis "skaitė turiningą paskaitą, sugretindamas karaliaus Mindaugo krikštą ir Kauno bažnytinės provincijos įsteigimą ir išskelbdamas abiejų faktų reikšmę Lietuvos istorijoje."

Is visų tų kalbų ir ceremonijų kyšo juodųjų klerikalų ir smetonininkų troškimas kada nors vėl sugrįžti Lietuvon ir užsisėsti ant Lietuvos žmonių sprando. Bet galima juos užtikrinti, kad tai nepasiekiamas tikslas ir joks pasiaukojimas "Nekalčiausiai Sirdžiai" nieko negelbės. Tasai isto-

rijos lapas jau amžinai užverstas. Vyskupų ir Lozoraitių viešpatavimo Lietuvoje gadynė amžinai pasibaigė prieš dešėtk metų.

BIZNIS IS KRUPNIKO

Marijonų Draugas rašo:

A. Laurinavičius, gyvenęs Santa Cruz mieste (Bolivijoje), verčiasi gamyba lietuviško krupniko...

Anglai sako: business is business! Laurinavičius tai gerai žino.

O KAS JŲ NEDAVĖ?!

Tūlas K. Ščesnulevičius Naujienose rašo apie Varėną, miestelį, esantį Dzūkijoje. Nesigailėdamas epitetų žydams, tarytum jie būtų buvę Varėnos žmonių priešai, Ščesnulevičius nurodo, jog smetonininkai laikais Varėnos žmonės buvo labai biedni, nualinti. Ir rašytojas pridėda:

Nestebėtina, kad Varėna davė Lietuvai taip aršius ir ištikimusius komunistus.

O kuri Lietuvos sritis "aršių ir ištikimusių" komunistų nedavė?

Ar iš Marijampolės ir Kalvarijos apskričių neatsirado "aršių ir ištikimusių" komunistų? Ar Šiaulių apskritis jų nedavė? Kaip su Zemaitija bei Aukštaitija?

Visur jų buvo, nes visur žmonės vargas ir priespauda slėgė. Varguomenės sūnūs ir dukros stojo į komunistinį judėjimą dėl to, kad tai buvo kelias jiems išsilaisvinti ir pasiekti žmonišką gyvenimą. Turtingesniųjų valstiečių vaikai, daugiausiai studentai, stojo į komunistinį judėjimą dėl to, kad jie matė ir suprato, jog tai vienintelis judėjimas, nešas gerbūvį visai Lietuvai tautai, išskiriant nedidelę dalelę turtingųjų, išnaudotojų, savanaudžių, veltėdžių.

Tik 24 metų amžiaus filipiniečių gražuolė Iluminade Calange iš teismo išvedama į mirties kamerą. Ji nu-teista mirti už suteikimą paramos Filipinų partizanams. Apart jos, dar penki kiti filipiniečiai teismo pasmerkti mirtin. Ši jauna kovotoja nenusimena dėl nuteisimo mirtin. Ji žino, kad ji paaukos savo gyvybę už Filipinų šalies ir žmonių reikalus. Šiuo tarpu tą salą valdo reakcionieriai ir kovingus žmones siūncia mirtin.

suskaityti ir paskelbti, pasako labai daug!

Visa tai garsina klerikalus ir jų talkininkus.

Atsiminkime, kiek buvo į Italiją supilta amerikinių dolerių komunistui nušti. Kiek Vatikanas dėjo pastangų komunistui nušti! Iš komunistų partijos su dideliu triukšmu išėjo grupė politikierių; atskilo iš socialistų partijos atsakala ir nuėjo tarnauti buržuazijai. Tačiau tai nieko nepadėjo.

Italijos žmonės linksta kairėn! Eina su tais, kurie stoja už taiką, už socializmą, nežūrint aštrių represijų, nežūrint baisios reakininkų propagandos prieš komunistą!

LAISVAS DARBAS—LIETUVOS KOLŪKIEČIŲ GEROVĖS PAGRINDAS

VILNIUS.—Šiandien Lietuvoje apie praeitą gyvenimą primena tiktai gausūs dokumentai ir senų knygų puslapiai. Prisiminkime Vaidžanto apsakymą "Nelaimės vaikai."

Štai jo paprastą turinys. Kaimo pakrastyje stovi pasilenkusi kumečio pirklė. Joje gyvena jauni žmonės, tačiau čia negirdėti dainų, negirdėti juoko. Nuo aušros ligi tamsos vyras ir žmona bernauja dvare, o namie vaikai lieka vieni, be priežiūros. Mažyčiai vaikai gyvena nežinodami motinos glamonėjimų, nematydami šviesos, negirdėdami žmogaus balso. Kad jie neišrepliotų kieman, motina priversta pri-rišti juos prie stalo kojytės visam laikui, kol ji yra darbe. O tai reiškia — visai diena.

Kai skaitai šio apsakymo puslapius, jau kaip nenoromis tau sustingsta kraujas gyslose. Nejaugi taip buvo? O juk tai, ką aprašė Vaidžantas, buvo tik lašas didžiulėje žmonių vargo jūroje, kuriuos buvo apsemta visa Lietuva, kai valdžioje buvo buržuaziniai valdovai.

Pažvelkite šiandien į Lietuvos valstiečių gyvenimą bet kuriame kaime, tegu net labiausiai nutolusiame vieniemyje, ir jūs pamatysite, kad praeities nė pėdsako neliko. Pasikeitė Lietuvos kaimo veidas, pasikeitė stojusio į kolūki valstiečio gyvenimas. Laisvas kūrybinis kolūkiečio darbas yra jo gerovės bei kultūros pagrindas. To pavyzdžių yra kiekviename žingsnyje.

Štai vienas iš jų.

Genė Kondzerkaitė Genė Kondzerkaitė 26 metai. Ji visai jauna, bet josios, lygiai kaip ir visos Lietuvos valstietijos, gyvenime buvo nemaža įžymių įvykių, apie kuriuos verta papasakoti. Jos vaikystė, tur būt, mažai tesiskyrė nuo vaikystės kumečių vaikų, aprašytų Vaidžanto apsakyme. Ji gimė Rokiškio apskrityje Klišių kaime. Jos tėvai buvo mažžemiais valstiečiai. Namuose—amžinas skurdas. Kad nors kiek palengvintų šeimos padėtį, Genė, turėdama aštuonerius metus, išėjo į pas vietinius turtuolius piemenauti, o turėdama 14 metų jau dirbo pas buožes kaip samdinė.

Tarybinės santvarkos metais Genė Kondzerkaitės gyvenimas nuėjo kitu keliu. Iš pradžių ji stėjo į kolūki o vėliau jai susidarė galimomas stoti į traktorininkų kursą. Niekuo met anksčiau Lietuvoje moterys nebuvo dirbusios traktorininkėmis. Genė Kondzerkaitė vieną iš pirmųjų moterų Lietuvos valstiečių tarpe išmoko valdyti traktorių. Ją paskyrė traktorininke į Panemunelio MTS. Mergina nepasitenkino tuo, kas jos buvo pasiekta. Ji ir toliau uoliai mokėsi žemės ūkio mechanizatorių kursuose.

Dabar buvusiai samdinei itikėta vadovauti traktorinei brigadai ir ji puikiai susidoroja su tuo darbu. Metinį planą josios brigada viršijo 16 procentu. Arimas, akėjimas ir kiti kolūkiuose atlikti brigados darbai buvo nepaprastai gerai įvertinti.

Stachanovinis darbas da-

vė Kondzerkaitė aukštą uždarbį, sudarė sąlygas pasiturimam ir kultūringam gyvenimui. Ji gyvena dideliose ir šviesiuose namuose. Jos pajamų užtenka ne tik maistui, drabužiams, bet ir kuo plačiausiems kultūriniam poreikiams patenkin-ti.

Genė Kondzerkaitė aktyviai dalyvauja visuomeniniame gyvenime. Per neseniai įvykusius rinkimus į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą ji vieningai buvo išrinkta Tarybų Lietuvos aukščiausiojo valdžios organo deputate.

"Aušros" kolūkyje Dar pavyzdys.

Šiaulių srities Dotnuvos rajono "Aušros" kolūkis visam laikui, kol ji yra darbe. O tai reiškia — visai diena.

Išauginęs gausų derlių, padidinęs gyvulių skaičių, kolūkis tapo milijonieriumi. Dar pernai jo pajamos viršijo milijoną rublių. "Aušroje" išsivystė dideli statybos darbai. Jau pradėjo veikti kolūkinė plytinė, lentpiuvė, malūnas, pastatytos naujos patalpos gyvulininkystės fermoms, padėtos kolūkinės elektrinės patalpos, prasidėjo naujos gyvenvietės statyba. Šiemet čia kolūkiečiai pasistatys 50 gyvenamųjų namų, kino teatrą, vaikų darželį, ligoninę ir eilę kitų visuomeninių pastatų.

Naujo Lietuvos kaimo būdingas bruožas yra plačiųjų valstietijos masių potraukis į kultūrą, į žinias. Nuo buržuazinės santvarkos Tarybų Lietuva paveldėjo dešimtis tūkstančių bėrašių ir mažaraščių valstiečių; buvo ištisų kaimų, kur valstiečiai, nemokėdami pasirašyti, savo pavardės vietoje statydavo kryžius. Nuo pat pirmųjų savo gyvavimo dienų Tarybų valdžia planingai ėmė kovoti už neraštingumo bei mažaraštingumo likvidavimą. Tik per ketverius potinius turtuolius piemenauti, o turėdama 14 metų jau dirbo pas buožes kaip samdinė.

Tarybinės santvarkos metais Genė Kondzerkaitės gyvenimas nuėjo kitu keliu. Iš pradžių ji stėjo į kolūki o vėliau jai susidarė galimomas stoti į traktorininkų kursą. Niekuo met anksčiau Lietuvoje moterys nebuvo dirbusios traktorininkėmis. Genė Kondzerkaitė vieną iš pirmųjų moterų Lietuvos valstiečių tarpe išmoko valdyti traktorių. Ją paskyrė traktorininke į Panemunelio MTS. Mergina nepasitenkino tuo, kas jos buvo pasiekta. Ji ir toliau uoliai mokėsi žemės ūkio mechanizatorių kursuose.

Dabar buvusiai samdinei itikėta vadovauti traktorinei brigadai ir ji puikiai susidoroja su tuo darbu. Metinį planą josios brigada viršijo 16 procentu. Arimas, akėjimas ir kiti kolūkiuose atlikti brigados darbai buvo nepaprastai gerai įvertinti.

Stachanovinis darbas da-

ba repilnose vidurinėse mokyklose. Tarybų Lietuvoje visuotinis 7-tynmetis mokslas tapo įstatymu. Daugelis kolūkiečių vaikų išgyja aukštąjį mokslą Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Klaipėdos aukštosiose mokyklose, Maskvoje ir kituose Tarybų Sąjungos miestuose.

Nepalaujamai auga kaimo kultūros švietimo įstaigų tinklas. Jei 1941 metais Lietuvos kaimuose buvo tik 220 klubų-skaityklų, tai 1950 metais jų buvo daugiau kaip 3,000. Iki to pat laiko kaime buvo organizuota 210 Kultūros namų, 2,300 bibliotekų. Kolūkinė klubų scenos rodomos Žemaitės, lietuvių bei rusų tarybinių dramaturgų pjesės.

Laisvasis, kūrybinis Lietuvos kolūkiečių darbas sukurė pagrindą pasiturimam ir kultūringam gyvenimui. Tarybinė vyriausybė teikia Lietuvos kaimui milžinišką pagalbą. Kasmet keičiasi pats darbo procesas kolūkinuose laukuose. Vis daugiau ir daugiau sunkų darbą vietoje žmonių atlieka mašinos. Ne tik traktoriai, bet ir tobuliausieji savaiminiai kombainai Lietuvos kolūkiečiams jau nebe reikalingi. Mašina plačiai taikoma ir gyvulininkystės fermose bei kituose kolūkinės gamybos baruose. Augant kolūkių aprūpinimui technika, didėja kolūkiečių darbo našumas, kyla derliai, auga gyvulių produktyvumas. O visa tai kartu padidina atskleidžia naujas perspektyvas augti Lietuvos kolūkiečių kultūringam pasiturimam gyvenimui.

P. Giedraitis

Anekdotai

"Moksliskai" išaiškino.

Papasakojus klasėje apie naminius galvius ir jų naudingumą žmonėms, mokytoja užklausė:

"Kuris galite man pasakyti, kodiam svarbiausiam tikslui vartojama karvės oda?"

Tolimoje sėdynėje tuojau iškilo drąsi žinovo ranka ir pasigirdo atsakymas:

"Karvės oda svarbiausiai vartojama tam, idant palai-kyt karvės kūną krūvoje."

Vyrai tai priežastis, kodėl moteriškes vienas kitos neapkenčia. La Bruyere.

Kai vyras sakosi turįs moterį, tikrenybeje tarsi reiškia, jog moteris turi jį Gavarni.

Surinko Žemaitis

Tik 15 metų Mrs. Barbara Sullivan, iš Louisville, Ky. Ji jau našlė. Jai pranešta iš Korėjos, kad jos vyras tapo užmuštas.

LITERATŪRA IR MENAS

I. ILJICIOVA

KALVIO IGNOTO TEISYBĖ

Kalėjimo priežiūrėtojas įstūmė jį į kamėrą ir su bildesiu užtrenkė duris. Žvangtelėjo spyna; viskas nurimo. Pro mažutėlį langelį, tankiai apipintą grotais, prasisunkė mėnulio šviesa. Ji šviesiu nėrinių kvadratu gulėjo ant sienos po pačiomis lubomis, o žemiau, kampe, bejėgiai švytavo blandus spinksulės liežuvis, vos apšviesdamas eilę narų, lentų stalą ir taburetę — daugiau kameroje nebuvo nieko.

Skaudu buvo pakliūti už grotų kaip tik dabar, kuomet, nelegaliai grįžęs iš emigracijos, jis susirijo su Kauno darbininkų organizacijomis ir pradėjo vykdyti partijos uždutį!... Pavargęs jis nusileido ant taburetės; sumušta kūną gėlė. Ką gi, turėdamas dvidešimt penkerius metus, tas ne taip jau baisu: užgys, — tik, kad kuo greičiau pasprukus į laisvę ir kovoti!

— Ko, vyruk, susimąstai? Pirmąkart valdiškame bute?

Nuo narų pasikėlė stiprus, petingas senis, — matyti, net kalėjimas nepalaužė jo galingos sveikatos — ir ištiesė ranką naujokui:

— Antanas Kurkleitis, kalvis ir Bučeliu.

— Aleksandras Gudaitis-Guzevičius. — Už ką?

— Komunistas.

Senis nustebęs pakėlė pasižiaususius antakius.

— Toks jaunas, o jau sūspėjai?

Kiek patylėjęs, jis pridūrė:

— Gulk ant mano narų, pasilsėk, o gi laisvos vjetos nėra, visas kameras prikimšo, siaučia.

Senis ištraukė perrūkusių pypkę, mašinai ją išmušė:

— Tabokėlės neišsugaujai!

— Atėmė.

— O aš vis apie tabokėlę svajoju, — neskubėdamas kalbėjo kalvis, čiulpdamas tuščią pypkę. — Penktuosius metus tupiu, nuo dvidešimt septintųjų, o pypkę vis sauguoju. Tikiu, vyruk, išeisim laisvėn, užsirūkysiu aš savo pypkele. — Juk už ką aš sėdžiu? Už tai, kad aštuonioliktaisiais metais kovojau už tarybų valdžią mūsų Lietuvoje. Daug žmonių esu matęs toje kameroje, tur būt, daugiau, negu per visą savo gyvenimą — teko, matyti kaime. Su daugeliu kalbėjau ir tvirtai supratau, kad nepasidavė lietuviai, liaudis žino: ateis mūsų laikas, bus mūsų šalyje liaudinė valdžia. Teisingai sakau, komuniste?

Toksai jis pasirodė Guzevičiui, tasai Bučeliu kaimo kalvis, žmogus su protinomis akimis, melodinga kalba, sąžininga širdimi ir didžiu tikėjimu liaudimi. Ar tikėjosi Aleksandras Guzevičius tą atmintiną trisdešimt antrųjų metų sausio mėnesio naktį, kad per visą audringą komunisto-pogrindininko, žurnalisto, valstybės veikėjo gyvenimą jis prasines šio žmogaus paveikslą ir po dvidešimt metų įkūnys jį į savo romano "Kalvio Ignoto teisybė" herojų.

PENKERIUS METUS

Penkerius metus įdėdavo vienoje kameroje, miegojo ant vieno narų, dalijosi menku kalėjimo daviniu, patys laikėsi ir drąsino kitus įkalintus draugus.

Kuomet nusileisdavo sutemos — liūdniausios valandos kalėjime — kalvis ypatingai pagyvėdavo: juokavo, užtraukdavo dainas, įsigilindavo į atminimus. Vienas po kito klausytojams išskildavo atmintinių aštuonioliktųjų metų Lietuvos kaimo paveikslai.

Guzevičiui vis dažniau kildavo noras užrašyti tai, ką kalvis pasakojo, išlaikius jo taiklų liaudinę kalbą, valstietišką humora, šilumą, rūstybę. Gal būt, kaip tik tais kalėjime išbūtais vakarais gimė nesamoninga, dar paties būsimosios rašytojo ligi galo nesuprasta mintis kada nors užrašyti knygą apie šį kaimo kalvį. Netrukus pas Guzevičių susikaupė krūva plonučių lapelių iš "malaknygės," kur laukuose nepaprastai smulkiu raštu

buvo užrašyta tai, ką Antanas pasakojo. Lapelius jis paslėpdavo po batų vidpadžiu, narų plyšiuose, drabužių siūlėse.

Aštuonerius metus išbuvo jaunasis komunistas - pogrindininkas įvairiuose kalėjimuose. Jis pametė kalvio pėdsakus, bet jo nepamiršo. Tris kartus jo užrašai pakliūdavo į kalėjimo priežiūrėtojų rankas, ir tris kartus jis juos atkurdavo iš atminties. Guzevičius tvirtai žinojo: jei jam kada nors pavyks išeiti iš kalėjimo, jis būtinai parašys knygą apie didžiąją liaudies teisybę, apie kalvio Antano teisybę.

Ir pagaliau laisvė atėjo: 1940 metais Lietuvoje buvo paskelbta tarybų valdžia.

Bet literatūrinį darbą Guzevičiui teko atidėti daugeliui metų: iš pradžių partija pasiuntė jį, pogrindžio bei kalėjimų metais išmėgintą komunistą, į svarbų valstybinį postą. Po to — karas... Guzevičius tapo vienu iš tu, kurie vadovavo partizaniniams judėjimui fašistų okupuotoje Lietuvoje.

SUSITIKIMAS

Praslinkus daugeliui metų, tik 1945 metais, susitiko buvę Kauno kalėjimo draugai. Guzevičius atrado kalvį jo gimtajame Bučeliu kaime, šiaurės rytų Lietuvoje.

Žilas, raukšlėtas, bet dar stiprus senis sėdėjo prie stalo ir drožė sau pypkę iš medžio gabalo; su pasitenkinimu jis žiūrino į savo bičiulį:

— Atsimeni mane seną pypkėlę? Praverťe laisvėje! Tik visai paseno, štai ir drožiu naują. Dar tikiuosi, — senis mirgtelėjo pašnekovui, — ir šita perrūkyti ligi dugno. Mirti nesinori — o gi koks atėjo gyvenimas! O tu esi vyra, iš ordinų matau. Teisinguoju keliu eini. Dėl knygos — pats geriau žinai. Manau, kad tokia knyga yra reikalinga: lai žmonės žino, kaip Lietuvos liaudis dar prieš daugelį metų kovojė už mūsų brangiąją tarybų valdžią.

Jie išėjo laukan.

— Matai ten namą? — pasakė Antanas. — Tai buvusi dvaro sodyba, kurią mes užkariavome aštuonioliktais metais. Dabar joje — vaiku darželis. O štai ten, kalvoje žuvo mūsų mokytojas — komunistas Tičkus. Einame į stotį, aš tau parodysiu, kur vyko mūšis, iš kur šovė šarvuotasis traukinys...

Kelis mėnesius išbuvo Guzevičius tame kaime, susipažino su valstiečiais, papildė tai, kas kalvio buvo pasakota, pasikalbėjimais su daugeliu žmonių.

Daugiau kaip trejus metus rašė Guzevičius romaną "Kalvio Ignoto teisybė." Neseniai iš spaudos išėjo trečioji, paskutinioji, knygos dalis — gausaus gyvenimiško patyrimo, daugelio metų stebėjimo bei mąstymo, rašytojo įtempto kūrybinio darbo išdava. Knyga pasakoja apie nepamirštamą 1917-1919 metų dienas, kai Lietuvoje buvo kovojama už tarybų valdžią. Knygos centrinis herojus — kaimo kalvis Ignotas.

Pačiais pirmaisiais mėnesiais po to, kai išėjo "Kalvio Ignoto teisybė," Guzevičius gavo daugiau kaip tūkstantį laiškų iš savo skaitytojų. Už šį romaną A. Gudaičiui-Guzevičiui paskirta Stalininė premija.

Kartą pas Guzevičių atėjo Juozas Rudzinskas — Respublikos nusipelnęs artistas, Valstybinio dramos teatro meno vadovas. Artistas — buvęs kumetis — gerai pažįsta lietuviškojo kaimo gyvenimą.

— Puiki jūsų knyga! — sakė Rudzinskas. — Ir kokia medžiaga scenai! Parašykite pjesę mūsų teatrui, apie tai jūs prašo visas kolektyvas...

Kuomet pjesė buvo parašyta, Vilniaus teatre susirinko režisieriai, aktorai ir patys pjesės herojai — Bučeliu kaimo valstiečiai su 70-mečiu Antanu priešakyje. Paskaičius ir apsvačius pjesę senasis kalvis kreipėsi į Guzevičių:

— Pamenu, mūsų kolūkis dar tik kū-

VILNIUS. — Šių metų balandžio 15 d. sukako 35 metai nuo tos dienos, kai gimė poetas Viktoras Valaitis. Neilgai teko gyventi Viktorui Valaičiui, dar trumpesnis buvo jo kelias literatūroje, tačiau Tarybų Lietuvos darbo žmonės visuomet atmins karį-poetą Viktorą Valaitį, atidavusį savo gyvybę už tarybų valdžią, už brangią tarybinę Tėvynę.

Gimęs 1916 m. Šakių apskrityje, Janų valsčiuje, Daukiniųškės kaime mažųjų žemių valstiečių šeimoje, Viktoras Valaitis anksti pajuto buržuazinę priešpaulę ir buožių išnaudojimą. Nepaprastai trokęs mokytis, jis teįstengė baigti tik 4 pradinės mokyklos skyrius. Reikėjo vėl stoti prie darbo, tarnauti buožėms. Turėdamas 20 metų amžiaus, 1936 m., ypač sustiprėjus Lietuvos komunistų partijos vadovaujama liaudies kovai prieš fašistinę - smetoninę diktatūrą, Viktoras Valaitis stoja į pogrindinę veiksmą Lietuvos komjaunimo organizaciją, o 1939 m. įsijungia į LKP gretas.

1940 metų liaudies laimėjimų vasara atvėrė šviesias perspektyvas Viktorui Valaičiui vystyti savo organizacinis ir kūrybinius sugebėjimus. Jau anksčiau pradėjęs bandyti kurti eilėraščius, 1940 metų vasarą jis parašo pakilų eilėraščių, sveikinantį liaudies pergalę. Eilėraščių jis įteikia ano meto "Komjaunimo Tiesos" redaktoriui F. Bieliauskui, kuris jauną poetą paskatino tolesniam kūrybiniam darbui, o eilėraščių išspausdino "Komjaunimo Tiesoje."

Bet gausus organizacinis darbas periferijoje, vietos tarybinių organų kūrimas, tarybinės žemės pertvarkymo reikalas — visa tai patraukia Viktorą Valaitį į tarybinį organizacinį darbą. Jis tampa Šakių apskrities vykdomojo komiteto pirmininku ir daug savo energijos atiduoda stiprindamas tarybinę valdžią vietoje, vykdydamas partijos ir vyriausybės nurodymus. Jaunas poetas naktimis daug skaito marksizmo klasikus ir tarybinių rašytojų kūrinius, stengdamasis apsiginkluoti idejiškai bei politiškai ir pagilinti savo literatūrinės žinias. Bet rašyti laiko nebelieka. Savo kūrybinį darbą Viktoras Valaitis atnauja tik Didžiojo Tėvynės karo metu, kai įsijungia į Tarybinės Armijos gretas. Nuo pat pirmųjų Tarybinės Armijos lietuviškojo junginio susikūrimo dienų Viktoras Valaitis tarybinių karių gretose ir aktyviai dalyvauja karinėje spaudoje, padeda teikti jaunuosius rašytojus-karius apie tarybinę spaulę, rašo ir skaito kariaus savo eilėraščius.

Poetas su siaubu prisimena hitlerinių fašistų pradėto karo pirmą dieną, ypač kad Šakių miestas vienas iš pirmųjų Tarybų Sąjungoje pajuto priešų žvėriškumą:

Neužmiršime to austančio ryto,
Kai patrankos sustaugė laukais,
Ir fašistų gauja neprasyta
Puolė šalį, kaip plėšrūs vilkai.
(“Neužmiršime,” 1942 m.)

Bet poetas tiki, kad fašistinių grobių pradėtas karas pasibaigs tarybinės liaudies pergale ir gimtasis Lietuvos kraštas iš hitlerinių fašistų nagų bus išvaduotas:

Bet neilgai krašte mūsų vaishintis,
Vergti liaudį jiems teks,
Mes jau kylam į žygį didingą,
Žodis Stalino pergalės ves.
(Ten pat.)

Poetas-karys, karštas tarybinis patriotas Viktoras Valaitis aištingai mylėjo tarybinį gyvenimą, savo didžiąją Tėvynę ir gimtąjį kraštą, kuris 1940 metais "Raudonom vėliavom puošė ir su tautomis tarybų į vieną šeimą tuokė." Visoje eilėje savo eilėraščių ("Pirmyn," "Žygy-

rėsi, ir mane išrinko pirmininku. Tuomet mes sykiu skaitėme tavo knygą. Daugeliui ji padėjo susirasti teisingą gyvenimo kelią. Ir pjesė, mano nuomone, turi tarnauti tam pačiam reikalui.

Neseniai Aleksandras Guzevičius, dabar išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatu, gavo laišką iš senų pažįstamų "Naujojo gyvenimo" kolūkio narių. "Iš tikro taip buvo Lietuvoje prieš daugiau kaip trisdešimt metų, — rašo jam valstiečiai. — Skaitydami knygą ir žiūrėdami pjesę, mes dar kartą galvojame apie laimę gyventi šiandien laisvoje Tarybų šalyje. Atėjo į mūsų Lietuvos žemę didžioji kalvio Ignoto teisybė!"

VIKTORAS VALAITIS

je," "Atakon žengia," "Jau pergalė artė!" švelniausios meilės žodžius poetas skiria savo gimtajam kraštui. Jis trokšta, kad narsių tarybinių karių žygius išgirstų tėviškė ir kad tėviškėje dar labiau sustiprėtų partizanų kova prieš fašistinius okupantus. Jis drąsina savo draugus karius sparčiau žygiuoti į vakarus:

Į tėviškės žemę kas dieną
arčiau —
sparčiau ženkime pirmyn!

Pirmyn! Į tėviškę! Į Lietuvą!
Ji laukia į mus rankas ištiesus,
Kaip motina sūnaus...

(“Pirmyn,” 1943 m.)

Viktoras Valaitis Tarybinėje Armijoje visuomet fronte buvo pačiose priešakinėse pozicijose. Gyvu savo narsumo pavyzdžiu ir aistringa daina jis skatino karius veržtis pirmyn ir dainavo apie netolimą pergalę. Apie ją jis sakė:

Matau tave pavasarį,
Paskendusią žieduos,
It rugiagėlę mėlyną,
Banguojančią rūgiuos.
(“Jau pergalė artė,” 1942 m.)

Prieš pat savo mirtį jis parašė "Pergalės dainą" ir apdainavo pergalingą Tarybinės Armijos įžengimą į išvaduotą Tarybų Lietuvą. Ne visi mūsų tarybiniai rašytojai buvo Tarybinės Armijos gretose. Ir Valaitis kritikavo tuos mūsų rašytojus, kurie, nežinodami realybės, blankiai savo kūriniuose tepavaižduoja karių kovas, jų narsą. Eilėraštyje "Žodis rašytojams" poetas savo plunksnos draugams sako:

(Tąsą ketvirtame pusl.)

Slapukas kritikas

Kaip jau yra žinoma, operetė "Sudrumsta širdis" tapo suvaidinta gegužės 13-tą dieną, Liberty Auditorijoje, Richmond Hill ir kad gerai viskas pavyko. Tuoj po vaidinimo "Laisvės" reporteris ją gražiai aprašė. Ir taipgi draugas A. Bimba gražiai atsiliepė, apie operetę krisluose ir patarė vaidinti ją ir kituose miestuose. Bet štai praslinkus porai savaitių paimu dienraščio "Laisvės" 104 numerį ir žiūriu, kad meno skyriuje parašytas ilgas, net dviejų ir pusės špaltų straipsnis su antgalviu — "Pasirodė naujas kūrėnėlis," ir kad tą straipsnį rašo koks tai slapukas "Svečias." Skaitau vieną syki, kitą syki ir vis atrodo, kad nei šis nei tas, ir kad nieko pamokinančio jame nėra. O vis tik bandyta užsipuldinėti, niekint operetės žodžius arba libreto rašytoją. Taigi dėl aiškumo čia paduodu keletą ištraukų iš "Svečio" rašto. Ir štai jo žodžiai:

"Veikalas atsidaro su Nastutės solo gėlių darželyje. Ji dainuoja, kad visur kampa, patvoriuos žolynai žaliuoja, o jų kvapniai ją vilioja. Patvoriai rodo jau ne taip garbingą vietą."

Ot tau ir kritika! Ir mokykis, kad nori iš jos. "Svečias" mat mano, kad mėšlyno patvoris ir darželis yra lygūs ir negarbingi. Ir veda kritiką. Ir dar toliau savo straipsnyje jis vėl rašo:

"Vakaruškų dainose sudėta mergelės, bernėliai, artojėliai, žirgeliai, svirneliai, alutis ir midutis. Stoka tik vargelių ir kryželių."

Čia irgi reikia stebėtis iš kritiko "Svečio," kad jis taip klaidingai supranta vakaruškas. Jis nežino, kad vakaruškose pas jaunimą dažnai būna tik linksmybė ir meilė, o ne vargeliai ir kryželiai.

Iš šito "Svečio" straipsnio daug kas būtų galima kritikuoti ir parodyti jo kritikos klaidas, bet su tokiu žmogum, kuris rašo ne pamokinimo tikslu, o paniekimo, neapsimoka kalbėti.

Beje, mūsų mieste Richmond Hillyje tarpe menininkų yra nesutikimų. Reiškia viena grupė eina prieš kitą. Ir praėjusį sezoną mūsų Liaudies Teatro aktoriai dėl tokių ermyderių net negalėjo nei vieno veikalo suvaidinti. Matot, kad ir dabar kas darosi. Mes parašėm operetę, suvaidinom ją, žmonės mylėjo vaidinimą, nekurie net pasveikinimus autoriams prisiuntė, o toks "Svečias" trukdo mūsų nekalta darbą.

Jonas Juška.

LAISVĖS REDAKCIJOS PASTABA.
— Mes manome, jog šis libreto autorius žodis šiame reikale turėtų būti paskutinis; diskusijas uždaramė.

IŠ URUGUAJAUS

PASKAITA APIE KAPSUKĄ

MONTEVIDEO. — Balandžio 24 d. U. L. Centre buvo paminėtas šaunusis Lietuvos liaudies vadas Vincas Mickevičius - Kapsukas, jo gimtadienio metinių progą. Mūsų aktyvus ir žymiai progresuojantis visuomeninėje veikloje lietuvis jaunuolis Rikardas Žiugžda paskaitė labai gražų darbą apie Kapsuką. Nepamirštant, jog Žiugžda yra čia gimęs, paskaitą jis laikė puikia lietuvių tarpe, kuo gausi publika žavėjosi. Paskaita apėmė V. Mickevičiaus - Kapsuko jaunystės gyvenimą, jo revoliucinės veiklos ryškesnius epizodus ir jo perėjimą per eilę kalėjimų bei katorgos vietovių. Žiugžda paskaitą padėjo pasiruošti nekurie senesnieji mūsų veikėjai. Ir ji išėjo labai gerai. Papildomai buvo demonstruotas tarybinis filmas "Aktorė." Po to tęsėsi šokiai.

SUSIRGO

MONTEVIDEO. — Sunkiai serga ir tapo internuotas ligoninėn Maciel Cerros lietuvis Simas Kilikevičius.

Taip pat rimtai susirgo kitas Cerros lietuvis Bumulis.

Sunkokai serga ir savo namuose gydosi lietuvė Ona Barauskienė.

TIKRAI GRAŽI ŠVENTĖ

MONTEVIDEO. — Kovo 25 d. mūsų mokykla surengė tikrai gražią ir menišką margučių šventę, kuri kaip niekad sutraukė gausią lietuvių visuomenę.

Mokiniai: B. Bereikiukas, J. Slevytė, A. Šimokauskaitė, V. Gurklytė, A. Gramoškauskaitė, M. Kalpokius ir P. Alekniukas stebėtinai gyvai ir artistiniai suvaidino veikaliuką "Jonuko liga." Puikiai padainavo solo A. Gramoškauskaitė ir duetą A. Sauliukas su B. Bereikiuku. Žavėtinai pagrojo smuikomis 3 lietuviškų dainelių motyvus Jonas Grapskiukas ir Adolfas Tautkiukas, o ypatingai visiems patiko tautiški šokiai, kuriuos taip sklandžiai pašoko J. Putrytė, V. Gurklytė, J. Gramoškauskaitė, A. Saulytė, A. Šimokauskaitė, E. Banevičiūtė, J. Gramoškauskaitė, M. Kalpokius, A. Banevičiukas ir P. Alekniukas.

Tai buvo jausmų ir malonų kultūrinis pobūvis. Didelė garbė tiems tėvams, kurie leidžia savo vaikus ir juos ragina lietuviškai mokytis.

Vėliau buvo mokiniams išduotos už gražiausius margučius premijos, kurių pirmą laimėjo Vilė Gurklytė, antrą Mindaugas Kalpokius, trečią Petras Alekniukas, ketvirtą Edita Banevičiūtė ir penktą Aldona Saulytė. Visi kiti konkurso dalyviai taip pat gavo dovanų lietuviškomis knygomis.

Gražiai bei rimtai programą vedė ir tarė idomų jos atidarymo žodį Bolius Malinauskas. Tvarka buvo pavyzdinga ir taip gausioje visuomeninėje kultūringas rimtumas.

Dalyvis

(Iš "Darbo")

JOSE ARTIGAS -- KOVOTOJAS UŽ PIETAMERIKIEČIŲ LAISVĘ

(Tęsa)
19—ARTIGAS voožd;u
NARSUS RIVEROS.
ZYGIS

India Muerta mūšis sekėsi portugalams. Artigistų kariai ėmė netvarkingai skirstytis. Nieko negelbėjo nei vienos narsios orobietės — Juana Bustamante — šauksmas nepasiduoti, nebėgti, bet kovoti. Rivera, tai matydamas ir nepakęsdamas tokio pakrikimo, nusprendė pats įrodyti savo kariuomenei, kiek yra verta kare narsa, ir vienu metu, kai priešas supo patriotų pulką, Rivera stajįje nepakeitė senosios taktikos, dėl ko sunkiai pralaimėjo. Katalanai laukuose liko daugybė sužeistų ir 300 su viršum artigistų negyvu.

Iki ten nuėjo portugalas Abreu ir užklupo Artiga, kai šis dar nebuvo susijungęs su Latorre. Smarkia artillerijos ugnimi nugalėjo artigistus. Samyžio metu rytiečių eilėse, Artigas vos nepateko į portugalų nepatytių. Iš čia jis pasitraukė linkui Hervidero.

Latorre persikėlė per Cuareim ir 1817 m. sausio 4 d. priėjo prie portugalų stovyklos Catalan laukuose, Cuareim upės santakoje. Iykyko siaubinga, kruvina kova. Rytiečiai, tartum nenorėdami pasimokyti iš padarytų klaidų, ir šiame mūšyje nepakeitė senosios taktikos, dėl ko sunkiai pralaimėjo. Katalanai laukuose liko daugybė sužeistų ir 300 su viršum artigistų negyvu.

PORTUGALAI UŽIMA MONTEVIDEJŲ

1817 m. sausio 18 d. Barreiro evakuavo Montevidėjų. 800 karių ir dalis gyventojų apėjo miestą ir nuvyko į Canelones, kur įsijungė į Manuel Francisco Artigas nedidelę divizią.

Kitaip pasielgė buržuazijos atstovai bei turtininkai. Sekantį rytą Kabilde susirinko atstovų mažuma, kuri pasmerkė Artiga ir nutarė mieliai pasiduoti Portugalijos karaliaus valiai. Be to, išrinko komisiją, kuri turėjo vykdyti pasitiktį Latorre ir jo maldauti, kad truputį sulėtintų savo žygių tikslus, kad spėjus paruošti iškilmingą portugalų priėmimą. Taip ir buvo padaryta. Monarchinai pakalikai įteikė Latorrei miestą raktus ir žemai jam nusilenkė. Tame tarpe buvo ir kunigas, su Artigas kartu ejęs, D. Larranaga.

Tuo tarpu, kai Latorre išmaningai ėmėsi suportugalinti Montevidėjų, jo sėbrai niokojo Misiones provinciją, pelenais paversdami miestus bei kaimus, išgrobstydami net bažnyčias. Artigas Purifikasione, su neregėta kantrybe, atstafė savo kariuomenę ir ruošėsi naujiems žygiams už savo žemę ir laisvę. Kreipėsi į kitas provincijas, kad jos jam pagelbėtų.

Bet Artigo kova buvo nepaprastai sunki. Į jo eiles skverbėsi Buenos Aires monarchistų griovimo įtakos. Dažnėjo išdavystės. Pavyzdžiui, kai Artigas 1817 m. balandžio mėn. pirmosiomis dienomis atvyko į

rytiečių kariuomenės stovyklą Paso de la Arena (netoli Montevidėjaus), pamatė savo karininkų tarpe dideles irimo žymes, besivaržant už vadovybę bei pasiduodant tėvynės prekiautojo Pueyrredono propagandai. Atsitaro karininkų, kurie perėjo į priešos eiles; kitus net teko sušaudyti. Tikėtai mēnās Andresito šauniai gynėsi Misiones provincijoje.

Vienok, Artigas nebuvo nugalėtas. Jis suėjo į tampresnius santykius su Paragvajumi, sudarė laisvos prekybos sutartį su Anglija, užmezgė tiesioginius ryšius su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis.

VI ARTIGO KOVA PRIEŠ PORTUGALUS IR ARGENTINIEČIUS

Argentinos monarchinai, santarvėje su grobiškais portugalais, silpnino Artigo galią provincijoje tuo metu, kai Artigas telkė jėgas prieš isiveržlius Rytų žemėje. Pueyrredono manevrų dėka, du rytiečių karininkai — Bauda ir Oribe — su ginklais ir kariuomene perėjo pas argentiniečius. Šito akivaizdoje Artigas paskelbė karą ir Buenos Aires vyriausybei. Entre Rios provincijoje Artigo leitenantas Ramirez nesunkiai susidoravo su tūlais Pueyrredono šalininkais ir patapo vyriausiuoju tos provincijos valdytoju.

Artigas, dėl to gavęs atsikvėpti, naujai pasiruošė žygiui į Braziliją. Atkovojo Cerro Largo, Santa Teresa ir užėmė keletą miestelių Rio Grande teritorijoje. Tačiau šie laimėjimai neilgai truko: portugalai Artigo jėgas atstūmė atgal, ir jis vėl turėjo išeiti iš pamario. Nesekmės Artigui pradėjo reikštis viena po kitos. Jo karininką Lavalleją užklumpa portugalai ir paėmė nelaisvėn, per plauką jo nenužudydami dėka tiksliai tam, kad ji pažino vienas portugalų kariškis. Netrukus po to patenka į nelaisvę ir kitas artigistas leitenantas Otorgues. Artigo asmeniška vedamas pulkus ties Queguay Chico taipgi portugalai skaudžiai sumušė.

Corrientes provincijoje monarchistams pavyksta pašalinti federatyvinį gubernatorių. Tačiau ten laiku pribūna Andresito su savo indėnais leitenantais ir irlandiečiu Campbell ir išveda liaudies priešus.

(Bus daugiau)

Pittsburgh, Pa.

Vietos demokratiniai lietuviai jau ne pirmą kartą paremia Laisvę aukomis. E. R. ir J. Mažeika aukavo po \$10. J. Purikas seniau buvo aukavęs \$5, dabar vėl aukavo \$5. D. Sanda \$2 ir po \$1 aukojė: T. Varkalienė, J. Kazlauskas ir Z. Streleckas.

Bendrai progresyviai darbuojasi kiek gali demokratinų organizacijų palaikymui ir paramai darbininkiškos spaudos.

J. M.

Philadelphia, Pa.

Ligonės

Turėjo sunkią operaciją draugė N. Krist. Jau kiek sustiprėjo ir grįžo namo. Ligonę prižiūri jos dukterys. Darims laiko, kolei pilnai su sveiks. Ji gyvena po num. 3145 N. 7th St.

Išliko nelaimė draugė M. Ambrosienė. Valydamą kambarį nusirito nuo kopėčiukų ir susilaužė kulnį, ir šiaip visai labai susitrenkė. Jau virš dvi savaitės, kaip guli lovoje ir kenčia didelių skausmus. Gydosiai namie, 3350 Friendship St.

Pažįstamos draugės esate raginamos ligones aplankyti ir suteikti joms malonų užuolautos žodį. Tas priduos joms daugiau stiprumo perkėsti didelių skausmus.

Draugės sveikos būdamos sykiu su mumis dalyvaudavo parengimuose.

Nuo savęs linkiu draugėms greitai susveikti ir vėl būti stipriomis, kaip ir pirmiau.

P. Walantienė

Worcester, Mass.

Aido Choro žinutės

Gerbiamieji, Aido Choras ir šiemet siunčia šokių grupę į Vakacinę Mokyklą, kuri atsisub Olympia Parke nuo liepos 9 dienos iki liepos 22 d. Tad sukelimui pinigų tam tikslui yra rengiamas piknikas birželio 3 d. Piknikas įvyks gražiamame Olympia Parke.

Aido Choro komisija prašo visus ir visas šiam piknike dalyvauti. Atvažiuokite iš arti ir toli. Padėsime mūsų jaunuoliams.

—o—

Mūsų choristai kariuomenėje, Petras Plakšys randasi Vokietijoje, okupacijos karitomenėje, Richard Janulis sugrįžo į Marine Base, Californijon.

—o—

Aido Choras po birželio 3 dienos pikniko ims keletui mėnesių vasarines vakacijas.

A. C. Koresp.

London. — Anglijos užsienio reikalų ministras Morrisonas kalbėjo seime apie ginčus dėl žibalo biznio Irane perėmimo į to krašto nuosavybę.

Viktoras Valaitis

(Tęsa iš trečio pusl.)

Jei temų mažai — išmėginkit draugystę, kuri gimsta kovos lauke ir apkasuos. Tada nereiks prašyti: — duokit temų!

Viktora Valaičio kūriniai, gimę priešakinės fronto linijoje, pertraukose tarp dviejų atakų, buvo reikšminga kovos priemonė junginio kariams. Ir spausdinami jie buvo pirmiausia junginio laikraštyje "Tėvynė šaukia." Be to, V. Valaičio eilėraščiai buvo spausdinami "Tarybų Lietuvoje" ir dviejuose jaunųjų pradedančių rašytojų almanachuose "Kovos lauke." Rašytojo-poeto V. Valaičio gabumai buvo ryškūs, visa eilė jo kūrinių, prisiminus sunkias fronto sąlygas, yra sukurti meistriskai, su giliu jausmu, karšta meile tarybinei Tėvynei ir didele neapykanta fašistiniam priešui.

Iš Brazilijos

ISLAIDOS KARUI

S. PAULO. — Mūsų kraštas ruošiamas kas kartą vis daugiau prie karo. Tuo yra nusietačiusi krašto vyriausybė. Toji iniciatyva buvusio prezidento Dutros, G. Vargas, naujasis prezidentas dar prieš būsian išrinktu, pasisakė esąs palankus Korėjos karui ir kad mūsų šalis turi išvien su JAV kariauti. Aišku, kad dabartinis prezidentas Vargas nė kiek nebus pakeitęs ankstyvesnio savo nusistatymo šiuo klausimu. G. Dutros valdžia pažadėjo JAV imperialistinei klinkai duoti 25,000 karių, jaunų šios šalies vyrų. Liaudis tam pasipriešino. Prieš tai, tik vien Stokholmo atsišaukimą Brazilijoje pasirašė 4 milijonai 500 tūkstančių asmenų. Reiškia, tie žmonės davė savo balsą prieš karą, prieš atminčių ginklų vartojimą ir prieš mūsų jaunuomenės į Korėją siuntimą. Bet vyriausybė darys taip, koks bus ir ją JAV spaudimas. Brazilijos senatas neseniai paskyrė 50 milijonų krucerių dėl amerikiečių agresyviškojo karo prieš Korėjos tautą. Kiek laiko pralinks dar pripažino 700 milijonų dėl dviejų beveik laivų pirkimo. Aišku, tie laivai nedaugiau kam, kaip tik Brazilijai kariauti švietimuose kraštuose kaip JAV talkininkė. Neseniai dar buvo pripažinti 75 milijonai krucerių dėl vieno kulgos vaidžių fabriko mūsų šalyje įsteigimo. Šie visi faktai parodo, kad mūsų šalis visu šuoliu ruošiasi karui prieš Tarybų Sąjungą ir prieš liaudies respublikas.

Taikos šalininkai kas kartą vis daugiau persekiojami ir baisiai kankinami. Taikos šalininkams užvedamos bylos, kaip, pav., Eliza Branco už taiką kovojanti tapo nuteista dėl išsireikimo: "Kareiviai, mūsų vaikai nevyks į Korėją." Taikos šalininkų jėgos daug tvirtesnės negu trokštančiųjų karo. Nors visai buvo persekiojami Stokholmo atsišaukimu parašę rinkėjai, bet tapo surinkta 4,5 milijono parašų! Net ir S. Bakšio redaguojamos "Zinios" už pasirašymą pirmo kur tai išvežimą, bet tas liko tik tiktai menku garsinimu. Taikos šalininkų jėgos nugalės karo jėgas ir taika bus laimėta. Kovokime už taikos palaikymą!

Vargėolis.

West Orange, N. J.

Dvi mirtys šeimoje

Kelios savaitės atgal, čia staiga mirė Stasys Rimvydas Rušinskas. Žmogus dirbo išsiai dieną. Parėjęs iš darbo vakare, pavalgė vakarienę ir apie 9 valandą mirė, nuo, sakoma, aukšto kraujų spaudimo, širdis sustojo veikusi. Dar nepaspėjus lavoną prirengti, kaip sekandą dieną jo žmona mirė. Ji turėjo jau kokių 12—15 metų reumatizmą daugiausia rankose ir kojose, taip kad

1944 m. pradžioje, kai Tarybinė Armija triuškinio fašistines gausias Baltarusijos žemėje, Gorodoko rajone žuvo poetas-karys, karštas tarybinis patriotas Viktoras Valaitis.

Talentingame, tiesiog testamentiniame, savo eilėraštyje "Draugams" poetas sakė:

Draugai, kovoj jei žūsiau —
Ir žemę galvą man priglaus —
Dėl to jūs' širdys teneliūsta
Ir skausmo tenejaus.

Kai žemėn jau laisvon jūs grįšit
Ir džiaugsmo himną pušys gaus, —
Kad aš mylėjau ją — sakykit
Ir kad kovoj dėl jos žuavau.

(1948 m.)

Išvaduota gimtoji žemė nepamiršo ir nepamiršo savo vaduotojų, savo poeto. Viktoro Valaičio kūrybinis palikimas turi būti stropiai surinktas ir išleistas atskiru leidiniu. Jo kova ir jo kūryba tebūna pavyzdžiu, kaip reikia mylėti savo gimtąjį kraštą, savo Tėvynę.

J. Šimkus.

Laisvės Jubiliejinis Numeris

LAISVĖS JUBILIEJINIS NUMERIS išeis šių metų liepos mėn. 14 dieną. Jis bus padidintas; tilps įvairių, svarbių istorinių straipsnių; bus iliustruotas.

Prašome mūsų bendradarbius rašyti jubiliejiniam Laisvės numeriui straipsnių.

Visi raštai, skiriami jubiliejiniam numeriui, turi pasiekti redakciją su birželio mėnesio pabaiga arba anksčiau.

Jei pasitaikytų taip, kad visų bendradarbių raštai netilptų jubiliejinėje laidoje, — jie tilps sekamuose Laisvės numeriuose.

Prašome siųsti sveikinimus!

Atžymėkime Laisvės 40-tąjį gimtadienį gražiai, ryškiai.

Gaukime naujų Laisvės prenumeratorių!

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

vargšė moteris veik nieko negalėjo nei namuose pasigiminti, nei buto ruošos apžiūrėti.

Kuomet jos gerasis, mylimasis vyras mirė, tai, veikiausia, ji negalėjo pernešti tų širdies skausmų.

Kaip šurpiai atrodė matant tokią tragediją laidotuvių koplyčioje, kur vyras guli viename kambaryje su žmona skęstant gėlėse.

Vėlionis Rimvydas prigulė jo prie LDS 8 kuopos Newarke ir prie LLD abudu. Kaip keistai atrodė, kad nors jau apie 5 savaitės, kaip ši tragiška mirtis įvyko kartu dviejų narių šeimoje, vienok draugai, tie, su kuriais vėlioniai priklausė, nei žinot nedavė iki šiol ir spaudą. Nei žodelio neparašė, žinodami jų gyvenimą daug geriau negu šių žodžių rašėjas. Kokis nepateisinamas apsilaidimas.

Gyveno, kartu draugavo, mirė, nereikia nei per spaudą prisiminti! Ak, tas apsilaidimas!

Zinau, liko vienas sūnus, o mergaitė sakoma, jų tik augintinė buvusi. G. Albinas.

Chicagos žinios

Peštynės parapijonų piknike

Fašistiniai pabėgėliai sugrąžino blogą peštynių paprotį. Prieš tai reikia kovoti. Kurie organizavo "dipukus" ardyti progresyvių lietuvių mitingus, pikietuoti koncertus, ima patys nekaip jautis dėlei tų dipukų elgesio.

Sekmadienį, gegužės 20, sv. Jurgio parapijos piknike kurias pradėjo įsismaginę "tremtiniai".

Reikėjo net trijų policijos vežimų numalšinti "įsismaginčius".

Čiagimiai jauni vyrai moka geriau kumščiuotis, kaip "tremtiniai." Pastarieji dėlto gauna į kailį.

Nereikia tačiau kaltinti visus "dipukus" už tų blogų elgesį. Daugelis jų pačių tam nekultūringam elgesiui priešingai, nes tatau žemina jų, o dalinai ir kitų lietuvių vardą.

Nesutikimus juk galima išristi kultūringu būdu. Rep.

—o—

Ruošiasi taikos kongresui

Birželio 29 dieną, penktadienį, tuoj po atsidarymo Taikos Kongreso Chicago Coliseum, vakare, įvyks milžiniškas viešas mitingas už taiką. Mitinge kalbės svarbiausi kalbėtojai ir pasišventėliai už taikos išsaugojimą pasaulyje. Taipgi bus ir meninė programa.

Šian mitingan tikisi American Peace Crusade sukviešti keliasdešimt tūkstančių chigagiečių. Įėjimas į mitingą bus su įžangos tikietais.

—o—

Gausiai aplankyta Darbo Federacijos unijų paroda

Chicago Soldier Field perdevynias dienas buvusi AFL unijų paroda užsibaigė šeštadienį.

dienį 11 val. P. M. Panaši pagala vėl įvyks 1954 metais. Parodą aplankė arti milijonas lankytojų. Sakoma, kad šiemet ji pasisekusi kuo geriausia. Buvusi kur kas įdomesnė, negu buvusi praėjusiais metais Philadelphiaje, kurią aplankė tik 550,000 lankytojų.

Chicagą buvo užplūdę kareiviai

Paliuosutų atostogoms iš Korėjos fronto apie 1,000 karių, važiuojant namo, buvo sustoję Chicagoje, gelžkelių stotyse. Jie atvažiuavo pailsėti trisdešimčiai dienų. Paskui vėl bus pasiųsti Korėjon.

Milwaukee, Wis.

Darbininkų kovos prieš algų užšaldymą

Nepasitikinimas darbininkuose plečiasi ir kyla Milwaukee ir Kenoshoje prieš užšaldymą algų, skubų darbą ir unijų ardytą, kas visa išplaukia iš Prezidento Trumano "national emergency" patvarkymo. Pastebima aiškiai augantis organizuotas pasipriešinimas.

1,100 darbininkų Cudahy mėsos apdirbimo įmonėje, Cudahy, Wis., užpėrėta savaitę sulaukė darba, viningai atlaikė protesto demonstraciją prie įmonės vartų, pasmerkdami algų stabilizacijos tarybą už vilkinimą pakėlimo algų. Demonstracija tęsėsi visą valandą, kurią sudarė lokalo 40, UPW-CIO nariai ir magamentas darbo sulaukymą užgyrė.

6,400 darbininkų Nāsh įmonės, Kenoshoje, nubalsavo už streiką, daugiausiai skundų klausimu, kuriuos kompanija ignoruoja. Laikė balsavimo buvo atstovai iš Milwaukee Nash lokalo 75, UAW-CIO, kuris atstovauja 7,000 darbininkų.

Nariai lokalo 1529, USA CIO, Magnus Metal skryniaus, National Lead Co., Milwaukee, taipgi nubalsavo už streiką dėl 14c. valandai algos pakėlimo. Šis reikalavimas yra pasėka valdžios algų užšaldymo.

Seaman Body įmonėje, Nash-Kelvinator, Milwaukee, grupė stewardų išplatino lapelius, pasmerkiant naują "darbų tvarką", kurią bosai ir Reuther rėmėjai narijai žionai praveisti. D-kas.

NAUJA TAUTININKŲ ORGANIZACIJA IRANE

Teheran, Iran. — Įsikūrę vadinama "Irano Tautininkų Sąjunga" - ir paskleidė lapelius, pasizadant kovoti "prieš komunizmą ir svetimų kraštų intrigas."

Ta sąjunga sakosi susidarė iš "verslininkų, knaustininkų, studentų, šio gresyvių ir įžymyųjų mahometonų kunigų."

Įsigykite
JONO KASKAIČIO
eilii rinkinį

PROŠVAISTĖS

Knyga, kurioje telpa
arti 150 Jono Kaskaičio
gražiausių eilėraščių

Kiekvienas kultūringas žmogus privalo įsigyti "Prošvaistės", jas perskaityti ir laikyti savo knygynėlyje.

"Prošvaistėse" taipgi telpa įdomi Jono Kaskaičio (Dr. Kaskaičiaus) biografija, jo mokslas ir kūryba.

Knyga iš virš 300 puslapių, kaina \$1.50.
Tuojau įsigykite ir pasinaudokite tuom gražiu veikalu.

LAISVĖ

110-12 ATLANTIC AVENUE,
RICHMOND HILL 19, N. Y.

JŪRA ŠAUKIA

(Tęsa)

traukia į tolimą kelionę. Būdamas uoste, aš su pavydu žiūri, kaip pasikrauna laivai, ruošdamiesi į kelionę, kaip naujai atvykusių laivų jūrininkai, susitinkdami ant kranto, kirbine leidžiasi į miestą, — saulės įdegti, nugairinti visų jūrų vėjų, linksmi, su maistinga narsa. Kai kada, susitinkdami pažįstamus, pasakoja, kur buvo, kokie buvo reisai, praneša apie laisvas atostogas geruose laivuose, ir nuo to dar sunkiau darosi sieloje.

Vieną kartą aš atėjau į uostą anksti rytą. Oras ramus. Visur nepermatomas rūkas. Tarsi nardydamas drumzline vandenyje, aš atsargiai vaikštau akmeniniu krantu, surasdamas kelią tik todėl, kad čia viskas man žinoma. Padėdami nematomi saulei, dega žibintai, išsiskirdami ore geltonomis dėmėmis. Tirštas, panašus į virstančius dūmus rūkas vinija, susispausdamas vienoje ir retėdamas kitoje vietoje, uždengia jūrą, dangų, miestą. Žiūrėdamas į tuos gumulius, kaip vaiduoklius tyliai slenkančius virš žemės ir uosto, visą laiką lauki kažko nepaprasto įvykio. Aplinkui nieko nesimato, bet tai nesustabdo darbo. Uostas, tebegyvena savo įtemptą gyvenimą, pilnas neiškaus, maistingo judėjimo ir įvairiausių garsų. Perskrosdami drumzlinas oro bangas, akimirksniui pasirodo sunkieji vežimai, garvežiai, žmonės, laivai, vos išsiskirdami silpnomis apybraižomis, ir tuoj pat visiškai išnyksta, pasislėpdami siūbuojančių vaiduoklių minioje. Be pertraukos skamba laivų varpai, daužydami svambalą, neramiu vario gaudimu, skardendami visą uostą. Iš visų pusių, artėdamas ir nutoldamas, aidis isteriškas sirenų kaukimas, bet atrodo, kad tai nelaimė lemdamos rėkia sparnuotos pabaisos, sklandančios nepermatomam ore. Aš einu toliau, minkštai apgaubtas besikamuojuojančių rūko bangų, ir viskas man atrodo fantastiška ir mišlinga.

Dešimtą valandą rūko neliko nė žymiu. Tą dieną, vaikščioldamas krantu, aš supratau, kad man sunku gyventi žemėje. Jūra šaukia mane, valdingai šaukia savo platybę, savo laisvą stichiją, savo aromatais, žuvėdų riksmams, iškilmingai išvykstančių garlaivių švilpukais. Ir nors aš žinau, kad ten, už kristolinio horizonto, už plačių tolių, už šonų melynų kupolo, apvožto ant tokios pat melynų vandenų lygumos, sutiksiu tokius pat krantus, apstatytus visais galimais pastatais, apgyventus rūpestingų žmonių, bet vistiek mane nenugaliama traukia ten.

Kol kas aš stipriai laikausi savo nutarimo daugiau nesileisti į plaukiojimus, bet kartu su tuo man kažkodėl patinka skaityti jūreiviškas knygas. Dėl to aš nuėinu toli už miesto ir naudojuos savo išrinkta vieta ant smėlio. Tarp dviejų akmenų, prie pat jūros.

Vakare kažkaip aš užsižiūrėjau į saulėlydį, aptraukusi rausvu dūmeliu visą vandens dykumą, ir nepastebėjau Amelijos pasirodymo.

— Aš žinojau, kad sutiksiu jus čia, — tiesdama man ranką, tarė ji linksmi juokiamosi.

— Kodėl? — klausiu aš, pašokdamas ant kojų.

— Po pusiaudienio aš iš tolo mačiau, kad jūs pasukote palei krantą šia kryptimi.

Kaip dvi žalios žvaigždės, maloniai mirga jos akys, nenoromis priversdamos mane šypsotis.

— Aš seniai jūsų ieškau. Man reikia paklausti apie savo brolių. Kur jis gyvena, kur vyksta, kada galvoja grįžti į Angliją...

Amelija atsargiai sėdasi ant akmenų, pirm to nupūtusi nuo jo dulkes, kad nesuteptų savo tamšiai mėlyno sijono, o aš sėduos šalia jos tiesiai ant smėlio. Permatoma balta bliuskutė ir tokia pat balta skrybėlaitė gražiai išryškina jos sveikai įdegtą veidą. Ant jos krūtinės raudonuoja pilnažiedė rozė. Atsakydamas į visus jos klausimus, kartu aš smulkiai pasakojau apie sunkų mūsų gyvenimą "Neptūne," nepraleisdamas nė vienos smulkmenos.

— Tai baisu, kas tenka jums pergyventi, — klausydama manęs, surinka kai kada Amelija. Jos veidas tampa liūdnas, žadindamas mano geruosius jausmus jai. — Vargšas mano brolis!

Saulėlydis gėsta, lyg blukdama tamsėja jūra, danguje bailiai įsideda žvaigždės.

Amelija nuima nuo savo krūtinės rozę ir duoda ją man, sakydama:

— Iš visos širdies.

— Tokios pat skaisčios, kaip šis žiedas, — priduriu aš, priimdamas dovaną.

Amelija šypso nušvitusi.

— Iš Bilio aprašymo aš maniau, kad jūs visai žuvote.

— Ne, aš dar pagyvensiu.

— Labai džiaugiuosi dėl jūsų. Patylėjusi, ji sako:

— O, jei Bilio laiškas būtų atėjęs trims dienomis anksčiau...

— Tai? — klausiu aš.

— Nieko... Mano gyvenimas būtų galėjęs kitaip susikloti...

Paskutinieji jos žodžiai, kurių paslėpta mintis man aiški, apsparnuoja mane, ir vėl man grįžta energija ir pasitikėjimas savimi.

Aplinkui tyla ir nė vieno žmogaus. Jūroje užsideda žvejų valčių ugnys, žibčioja švyturys, siūsdamas džiaugsmą grįžtantiems jūrininkams, sveikinamai pranešdamas jiems apie žemės artumą. Visas miestas skendi mirgančiose šviesose, virš jų, praskleidusi tamsą, kabo matinė atosvaistė.

Amelija darosi linksmesnė, sultinges jos balsas krūpčioja. Pasakodama kažką man apie teatrą ir savo draugę, ji juokiasi, ir sidabrinis jos juoko triliavimas nuostabiai derinasi su tyliais jūros plūškavimais.

— Mano brolis įsitikinęs, kad aš išeikėjau už jūsų. Jis jus labai giria. Gaila, kad nepasiėmiau su savimi laiško: ten jūs paskaitytumėte apie save visą apysaką. Tarp kitko jis praneša, kad jūs, gulėdamas be sąmonės, esą ištartėte mano vardą ir vadinote mane mylimąja. Ar tai tiesa?...

Man norisi surikti, kad visa tai tiesa, kad ji ir dabar man kaip sauleta pasaka, bet prisipažinti tuo gėda, ir, be to, apmaudu, kad ji duoda tokį klausimą. Aš atsakau dirbtinu šaltumu:

(Bus daugiau)

MONTREAL, CANADA

Dar Dėl Rėdų Kontrolės

Vaduojantis priimtomis provincialės rėdų kontrolės reguliacijomis, kad išvengtų nesuipratimų tarp savininkų ir nuomininkų, ypatingai jei tarp jų nėra bendro susitarimo ir jei nuomininkas mano kreipitis prie Rėdų Administratoriaus prailginimui sutarties, reikia žinoti, kad jis apie tai, turi pranešti savininkui.

Nuomininkas, manydamas kreipitis prie Administratoriaus, turi pranešti savininkui registruotu laišku prieš liepos mėn. 31 d. Dėl prailginimo sutarties, Rėdų Administratoriui aplikacija turi būti padaryta bėgyje rugpjūčio mėnesio. Kitos reikalingos dėl rėdų kontrolės informacijos:

1. Jei nuomininkas praneša savininkui, kad jis turi intensiją kreipitis rendos sutarties (lease) prailginimui, o paskui to neatlieka su rugsėjo 1 d., 1951 m., tuomet savininkas gali atgauti teises prie savo namo. Renda bile kokiam laikui po rugpjūčio 1 d., 1951 m., jei nėra bendro susitarimo, bus Administratoriaus nustatyta.

2. Jeigu namas buvo legaliai okupuotas balandžio 30 d., 1951 m., o po to išrenduotas kitam nuomininkui, tai renda negali būti didesnė kaip buvo balandžio 30 d., jei ne bent Administratorius patvirtų kitaip.

3. Kontrolės reguliacijos nepadengia kambarys rendos prietaisose stubose.

4. Rėdų Administratorius negali prailginti metinės rendos sutarties, kuri pasibaigia tarp balandžio 30 d. ir rugpjūčio 1 d., 1951 m., ilgesniam terminui kaip tik iki balandžio 31 d., 1952 m. Savininkas ir nuomininkas, tačiau, juos prailginimui ar atnaujinimui sutarties bet kokiam susitaro ilgio laikotarpiui.

5. Bet koks pakėlimas ar nuėmimas rendos Administratoriaus įsakymu, nebus galioje pirmiau rugpjūčio 1 d., 1951 m.

Uždrausta Sustojimas Ant St. Lawrence

Kad išvengtų didelio susikimimo ir kad palengvinti mašinų ir gatvekarių judėjimą, policijos įsakymu uždrausta statyti automobilius X ant St. Lawrence Blvd., tarp Pine avenue ir Craig street, dienos laiku, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vak.

Priimta Paryžiaus Užkvičimas

Paryžius, didžiausias francūzų kalba kalbantis pasaulio miestas, šiemet, liepos 8 d., šves 2,000-čių metų sukaktuvę. Ta proga, prisituntė užkvičiam antro pasaulio didžiausio francūzų kalba kalbančio miesto, Montreal, majorui, prašant jį dalyvauti minėtoje sukaktuvėje.

Majoras C. Houde pranešė, kad jis negalys vykti, bet užkvičimas priimtas ir jo vietoj vyks Montreala atstovauti

Griauona Bonaventure Stotį

Pagaliau jau pradėjo griauti senąją C. P. R. gelžkelio Bonaventure Stotį. Likvidavimas šios senosios stoties — galutinai bus nugriauta apie rudenį — tuos dar vieną sklypą palengvinimui sunkiai užkims toms važiuotės. Per Chaboillez placių bus pratesta Windsor gatvė iki Colborne gatvės, kuri duoda lengvą susisiekimą su Wellington gatve.

Bonaventure gelžkelio stotis turi savo istoriškos reikšmės. Šioj vietoj, 1847 m. buvo pastatyta nedidelė medinė stotikėlė, jungimui traukinių susisiekimui tarp Lachine ir Montreal — pirmoji gelžkelio linija praversta į Montreal miestą. O šešiasdešimt trys metai atgal, 1888 m., buvo ši (dabar griauinama) raudonų plytų pastatyta stotis. Ją pakeitė naujoji—Central Station—stotis.

Gimė

Tony ir Patsy Janušis (po merginą, Skrujūtę), balandžio 21 d., susilaukė gražios, sveikos dukrelės. Motina ir naujagimė jaučiasi gerai.

Mirė

Gegužės 18 d., mirė Elzbieta Satienė (Juskevičienė), jos dukters, Kregždienės namuose.

Miestui 309 Metai

Montreale miestas šiemet gegužės mėnesį švenčia savo 309-ųjų metų sukaktuvę. Miesto atsiiradimas prasidėjo nuo 1642 metų gegužės mėnesio, kuomet de Maisonneuve ir jo vadovaujama kuopelė kitų gyventojų čia paupij apsigyveno.

Nuo to laiko pradėjo kurtis miestas ir štai per tris šimtus bisių su viršum metų, išaugo į didžiulį, savo pločiu, Kanados miestą. Turi gerokai virš vieno milijono gyventojų.

IS BRAZILIJOS

RADIOJO IMTUVŲ REGISTRACIJA

S. PAULO. — Pašto ir telegrafo valdyba pranešė, kad ten kur nėra išnešiojamas paštas, patys gyventojai privalo atvykti ir užregistruoti savo radijo imtuvus. Kur išnešiojamas paštas, ten registracija atlieka pašto bei telegrafo tarnautojai. Patiems radijo imtuvų savininkams užregistruoti nustatytas terminas: iki kovo 31 dienos. Pasibaigus šiam terminui, imtuvų savininkai, neatlikę šios prievos

lės, bus baudžiami.

Pirmas žingsnis — užregistruoti visus gyventojus, kurie namuose turi radijo imtuvus. Antras žingsnis bus — radijo programų nustatymas klausytojams, t. y. radijo imtuvų savininkai bus baudžiami už įjungimą valdžios nurodytų programų.

L. M.

BUTŲ STOKA S. PAULYJE

S. PAULO. — Vietos spauda minėdama šio miesto įkūrimo 397 metines pasigyrė savo gausiais daugiaaukščiais pastatais, savo įstaigomis, fabrikais ir t. t. Tiesa, S. Paulyje į viršų stiebiasi nemažai didžiulių pastatų. Bet tai nereikia, kad S. Paulyje visi gyventojai turi kur gyventi. Toli gražu! Kaip ir visuose kapitalistinių kraštų didmiesčiuose, S. Paulo darbo žmonės neprieinami butai, jie gyvena susikimšę rūsyse bei tolimų užmiesių pašūrėse. Apie butų stokos problemą prasararia ir oficialioji statistika. Pagal tą statistiką, pasakančią tikrai dalį tiesos, S. Paulyje trunksta 50 tūkstančių gyvenamųjų namų.

L. M.

VASARIO 16-ji

S. PAULO. — Lietuviškieji fašistai labai iš anksto varė propagandą ir priruošę programą vasario 16 minėjimui.

Minėjimo programos ašis buvo karo propaganda, ne tik oficialioje, bet ir meninėje dalyje. Nėra tikslo daug kalbėti, užteks paminėti keletą kalbos posmų, kad pažintus minėjimo dvasią. Inž. Bačelis savo ilgoje kalboje karštai agitavo už karą, šaukdamas: "Būkime pasirušę bile valandą stoti į fižinę kovą prieš raudonuosius tironus!" Išklė į padanges agresiją prieš Korėjos respubliką, kaippo krikščioniškosios civilizacijos pavyzdį. Pažymėtina dar kitas kalbėtojas M. Dantas, Lietuvių Sąjungos Brazilijoje pirmininkas, kuris pabrėžė: "Mums nereikia Lietuvos nuo marių iki marių, mes norime mažos Lietuvos be Sibiro ir be vokiečių koncentracijos stovyklų!" Reikia, nereikia Klaipėdos krašto su uostu, kas yra tautos kvėpavimo plaučiai į jūrą, nei istorinės sostinės Vilniaus — tautos širdies, bet mažytės, tokios kokią fašistai kamavo. Be Sibiro ir vokiečių koncentracijos stovyklų, su pilnais Lietuvos kalėjimais darbo žmonių, su Kauno fortais, dujų kameromis ir Varnių koncentracijos stovyklomis. Tai tokios Lietuvos ponai trokšta. Bet lietuviai mylintieji savo tėvynę nori tokios Lietuvos, kokia yra šiandien: su Vilniumi ir Klaipėdos kraštu, be

išnaudotojų, ir broliškai bendradarbiauti su visomis Tarybų respublikomis, kas yra lietuvių tautai garantija nuo žiaurių priešų mindžiojimo ir naikimo. Bendrai paėmus, vasario 16 buvo sujungta su imperialistų planais propaguojant tretijį pasaulinį karą. Karo kurstytojams pas mus yra neribota laisvė; taika — prasižengimas. Bet tas nėra amžina. Diena iš dienos taikos šalininkų skaičius didėja. Ateis laikas, kada žmoniškumas ims viršų ir visi žudikai sulauks Hitlerio bei Musolinio likimo.

Girdėjęs.

NUŽUDĘ LIETUVI

S. PAULO. — Vila Anastacio priemiestyje šio mėnesio pradžioje buvo nužudytas mūsų tautietis Alfonsas Jankauskas, vedęs, 34 metų amžiaus. Jį nušovė brazilietis Josė Moreira da Silva — pusininkas judviejų turėtos mėsos parduojuvės. Vietos policija įvykį aiškina taip: Jankauskas mėgdavęs girtauti; įvykio naktį grįžęs namo visai girtas ir pabudinęs savo pusininką; dėl to iškilo aštrūs ginčai, kurių metu Moreira da Silva griebęs ginklą ir dviem šūviais nužudęs Jankauską. Nusikaltėlis pasislėpė, o mūsų tautietis buvo užkastas Arasa kapinėse.

Dasbas.

Vancouver, Canada

Lietuvių Literatūros Draugijos 126 kuopos mėnesinis susirinkimas praėjo labai gyvai. Nors daugelis mūsų veiklių narių dirba toli miškuose, kiti užima didesnę organizacinio darbo dalį. Susirinkime buvo pranešta, kad ant populiarios gegužinėms vietos Lulu saloje jau gavome vietą savo vasariams parengimams dėl paramos Liaudies Balsui. Mūsų gegužinės įvyks liepos 29 ir rugsėjo 2. Toliaus gyvenantieji lietuviai malonėkite atvykti į nors vieną aukščiau minėtų parengimų.

Buvo taipgi nutarta paremti mūsų brolių pažangius dienraščius Jungtinėse Valstijose, Vilnį ir Laisvę, ir paaukoti į LLD knygų fondą. Keliolika narių suaukojo į fondą \$13.75 ir dėl Laisvės \$9.00, o Vilnis užprenumeruota iš izdo. A. G.

Jeį jūsų draugijai, klubui ar chorui reikia kokių stambesnių spaudinių: konstitucijų, mokesčių knygelę ar kitko, — nesibaidykite, kad daug kainuos, pirma pasitarkite su Laisvės spaustuve.

Naujosios Anglijos Keturių Apskričių --- Didysis

PIKNIKAS

RENGIA ALDLD, MENO SĄJUNGOS, LDS APSKRITYS IR MOTERŲ KLUBŲ SĄRYSIS

Sekmadienį, Birželio 10 June, 1951

GEDEMINO KLUBO PARKE

HAVERHILL IR BRADFORD, MASS.

Gera Orkestra gros lietuviškus ir angliskus kavalikus šokiams

Šokiai prasidės 1-mą val. po pietų ir tęsis iki vėlai vakare

Šis piknikas bus nepaprastas. Jį rengia patys branduoliai mūsų organizacijų ir jis bus visos apylinkės piknikas. Čia rasite daug savo draugų ir pažįstamų, taipgi įsigysite ir naujų pažinčių. Tad visi stenkitės būti čia, gražiai pasilinksmininti ir pasivaisinti skaniais valgiais ir gėrmas.

BUS PUKI DAINŲ PROGRAMA, KURIA DUOS MŪSŲ MENININKAI.

D. M. SOLOMSKAS, vienas iš Laisvės redaktorių, sakys prakalbą. Senus ir jaunus, iš visos apylinkės, nuoširdžiai kviečiame į šį gražų pikniką.

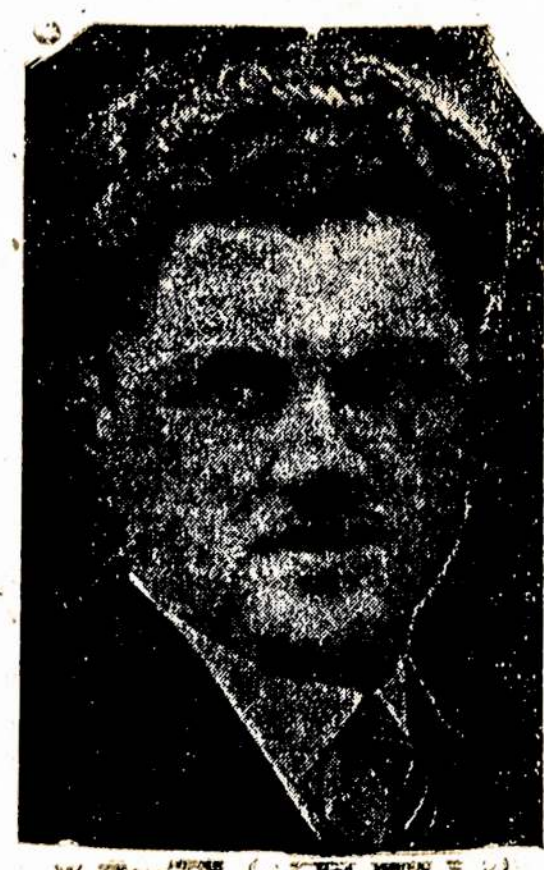
4-RIŲ APSKRIČIŲ KOMITETAS

KELRODIS: Važiudami klauskite Bradford, Mass. Salem St. pavažiavę, po dešinei matysite pikniko plakatą ir čia važiokite tiesiai į parką.

Apsigynimo sekretorius gen. George Marshall šneka su Iowa senatoriumi Bourke Hickenlooperiu. Pašauktas imtas tuo laiku, kai generolas liūdijo Senato komisijoje prieš gen. MacArthurą.

CHARLES J. ROMAN

LAIOTUVIŲ DIREKTORIUS

Liūdėsio valandų kreipkitės prie mašos dieną ar naktį. greit suteiksime modernišką patarnaviną. Patogiai ir gražiai moderniškai įrengta mūsų šermeninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

1113 Mt. Vernon St. Philadelphia, Pa. Tel. Poplar 4110

Masiniai palydėjo policijos nušautą negrą Fields

Brownsville gyventojai, negrai ir baltieji, tūkstančiais atvyko išlydėti policijos nušautą, Henry Fields, lig to laiko buvusį neįvyk, veik niekam nežinomą negrą krautu- vės darbininką.

Fields tapo nušautas gegu- žės 26-tą ant Osborn Street, Brooklyn dalyje, žinomoje kaip Brownsville. Nušautas po kokios menkos auto ne- laimės. Jį nušovė policistas Samuel Appelbaum.

Praėjusį antradienį prie Kings Funeral Parlor susirin- ko apie 2,000 negrų ir baltų- jų "atsisveikinti" be laiko išva- rytą iš gyvenimo nekalta jau- ną žmogų. Palydėjime į Mt. Olie Baptist bažnyčią proce- sijoje pamažu važiuo 50 ma- šinų ir maršavo 200 pėsčių. Masės kitų žmonių, sužinoju- sių, kas čia per eiseną, būria- vosi ant šaligatvių, didžia rin- timi praleisdami liūdną proce- siją.

Bažnyčioje apeigos buvo tikrai religinės, vienok išgirde atitinkamus padėčiai šven- raščio žodžius žmonės atsi- liepdinėjo pritarimu. Bažny- čioje galėjo sutikti tikrai 1,000 palydovų. Tačiau visi buvo leisti praėti atsisveikin- ti.

Išvežtas palaidoti į Bam- berg, S. Carolina, iš kur jisai buvo atvykęs prieš trejetą metų. Liko žmona, keturi ma- ži vaikučiai, tėvas, sesuo. Sei- mos paramai ir vedimui bylos už teisėtumą ir atpildą sei- mai yra susidarius komitetas ir šermyse atsilankiusieji tam tikslui jau sudėjo šiek tiek aukų. Komitetas jau turi daug pasirašytų liudymų, ku- riais remiantis ves teisminę bylą.

"Darbininkais" ir biednuome- ne tirštai apgyventa Brown- villės su dideliomis grupėmis negrų ir žydų, masinių protes- tu prieš nužudymą Fields pa- rodė, jog ten netoleruotus dis- kriminacijos, persekiojimų ir žudymų tautinės mažumos žmonių. Tai bent dalinai nu- plauna nuo mūsų tautos dėmę, kurią užtraukia nušovimas Fields'o ir kitų nekaltų juodo- sios rasės žmonių. Masiniai veiksmai rodo, kad sugadinti yra ne mūsų žmonės, ne visuo- menė, bet esamoji santvarka, jos vykdytojai.

T-as.

Mėgstantiems skaityti

Brooklyno biblioteka (kny- gynas) skelbia, kad norintie- ji praleisti atostogas skaitant gali vienu sykiu skolintis iki 10 pasirinktų knygų net ketu- rių mėnesių laikotarpiui.

CARNEGIE POP. KONCERTAI

Puikl muzika! Puikūs artistai! N. Y. PHILHARMONIC-SIMFONIA. Sestadienis. Birželio 2. Geršvin Naktis. MURIEL KAHN, "Carmen Jones" įvairūs. Pirm. Birž. 4: "TAMBUZZIANS". Slovočių liaudies. Ansamblio. Antradi. Birž. 5: FERRUCCIO BURCO. 12-metinis italas konduktorius. Treči. Birž. 5: Vienos Naktis. MIKLOS GAFNI, veigas tenoras. Penkt. Birž. 8: Lėtos Amerikos Eštel. TITO GUZAR, meksikietis tenoras. Šešt. Birž. 9: Tchaikovsky Naktis. TAMARA BERING, soprano. Populiarės kaitos. Atdaras bilietų ofisas. CARNEGIE HALL, 7 Ave. ir 57 St.

DABAR RODOMA.

GARBĖ, KURIA BUVO ROMA... didžiausiam ir sensacingame jos ištvirtime!

Galingai dramatiška ir teisinga istorija apie ankstyvųjų krikščionių kovas gyvybiniai parodoma!

"FABIOLA"

Zvaigždžiuoja MICHELE MORGAN HENRI VIDAL MICHEL SIMON

VICTORIA

BROADWAY Prie 46TH ST.

Mokytojų byla jau pasiekė Albany

Mokytojų Unija New York'e įteikė valstijiniam švieti- mo komisijonieriui Lewis A. Wilson peticiją, kurioje pra- šo jo, kad jis paskelbtų New Yorko miestinės švietimo Ta- rybės naująją įsaką mokyto- jams nelegališką.

Naujasis įsakas liepia mo- kytojams eiti šalutines nuo mokyimo pareigas. Nepaklau- siusiems grąšina atstatymu iš mokytojų pareigų. Mokytojų Unija ir kitos mokytojų pro- fesinės sąjungos pareiškė, jog tai prilygsta verstinam darbu. Šiuo tarpu pasipriešinimą verstinam darbu unijos rei- škia kreipimusi į aukštesnes valdines švietimo įstaigas. Kai kurios grupės jau kreipė- si teisman. Ir visos bendrai svarsto, kokių žingsnių imtis ateityje, jeigu pralaimėtų į- staigose ir teismuose.

Kolegijos studentai balsavo už taiką

New Yorko City College studentai įvykdė balsavimą kelių klausimų, kurie liečia taiką. Tarpe jų buvo:

"Ar pritariate deryboms užbaigti Korėjoje karą tuo- jau?" Balsavo "Yes" 81 pro- centas, 16 procentų balsavo "No", 3 susilaikė, sakėsi ne- apsisprendusiai.

I klausimą ar atginklavi- mas Vokietijos padėtų taikai, 67 procentai atsakė, kad ne- padėtų, kiti 25 procentai at- sakė, kad padėtų, o 8 procen- tai sakėsi dar nenusprendę. Balsavusieji klausimą ar verstinas militariškas mu- štas padės išvengti karo 51 procentas atsakė, kad nepa- dėdė, 41 procentas balsavo pa- dėdiant, o 8 proc. sakėsi dar nenusistatę savo nuomonės.

Didžiama studentų balsavo, kad uždraudimas atominės bombos neįsaugotų pasaulio nuo trečiojo karo, jeigu nebus imtasi ir kitų priemo- nių taikai išsaugoti.

Filmos--Teatrai

New Yorko Paramount te- berodoma "Sealed Cargo" ir scenoje vaidinami tie patys aktai.

Radio City Music Hall vaiz- duojanti velionį dainininką filma "The Great Caruso" tei- kia didžio pasitenkinimo my- lintiems dainas. Scenoje spek- taklis vaizduoja povandeninės gyvyjės gyvenimą.

Rivoli Theatre rodoma filma "Smugglers Island."

Roxy Theatre tebeprasileia linksmoji technispaivinė "On the Riviera." Ir yra asmenų veiksmas scenoje.

Stanley Theatre rodoma "The Roosevelt Story" pavaizduoja ir mūsų visą politinį ir visuo- menės gyvenimą pastaruoju pusimėčiu metų. Ir rodo tary- binę "Admiral Nakhimov."

Victoria Theatre dabar rodo iš senovės romėnų gyvenimo imtą "Fabiola," gaminta Itali- joje, bet kalbama angliškai.

Carnegie Hall prasidėjo po- puliarių koncertų — Carnegie Pops — sezonas. Juose tiki- masi vietinių ir svečių dainos ir muzikos artistų. Birželio 5-tos vakarą, ant- radienį, New Yorko Philhar- moniškam Simfonijos Orkest- rui vadovaus 12-kos metų ber- niukas Ferruccio Burco, sve- čias iš Italijos.

New Yorko ir Apie Linkės Žinios

LDS 200 kp. pranešimas ir pakvietimas

Ateinantį ketvirtadienį, bir- želio 7 dieną, 8 val. vakaro, Kultūrinio Centro patalpose įvyks 200 kuopos susirinki- mas, kuriame privalome visi dalyvauti. Kai kurie esame net po keletą mėnesių duok- lį nemokėję. Būtinai reikia rimtai apie tai prisiminti, nes galim būti suspenduoti. Rei- کیا duokles apmokėti bei su- manymus duoti, ar nuspręsti ką nors naujo.

Dar labai svarbu tai, kad bus rodomos dvi filmos apie vėžio ligą. Stengkimės būti- nai pamatyti, nes mes žino- me, esame patyrę, kaip žmo- nės kovoja su ta baisia liga, kuri tūkstančius žmonių be laiko užmigdo amžinai.

Kad staiga užmigdytu, tai dar nebūtų taip baisu. Tačiau niekas nenori mirti. Visi, nors ir sunkiai versdamiesi, kažko- dėl trokšta gyventi ilgiau, daugiau džiaugtis pasaulyje.

Be to, kada neapsakomose skausmuose turi kęsti, ir dar nujausdamos, kad mažai vil- ties turi išlaikyti, tai baisu. Tokiu būdu turime geriau, plačiau susipažinti, kaip sau- gotis, kad mūsų organizmas nenusilptų iki tokio laipsnio, kuriame įkimba ta kančia.

LDS 200 kuopa praėjusia- me susirinkime nusprendė pa- kviesti filmų demonstrantus ir supažindinti mūsų narius, taip pat bendrai ir visus žmo- nes, kuriems įdomu apsaugo- ti save ir savo šeimyną.

Tai nepamirškite, gerbia- mieji, tą progą, kuri bus duo- dama veltui.

Moteryų Klubas turės busu ekskursiją

Užbaigus žiemos sezoną, vietos Moterų Klubo narės paskutiniame susirinkime nu- sitarė kartu su šeimomis ir draugais vykti aplankyti ve- lionės Roosevelt antkapį ir jo paliktąją gyvenimo buve- nę Hyde Park, N. Y. Ekskur- sija bus 16 d. birželio, tai bus šeštadienis. Busas išeis New York'e iš 41 St. stoties 10 val. ryte, grįš apie 8 vakaro. Ke-

lionė j abi pusi (round trip) \$2.50. Norintiems vykti vietą reikia užsakyti iš anksto pas valdybos nars arba patelefo- nuokit Ev. 4-2223.

Dėl užkandžių: norintieji gali pasiimti su savim iš na- mų ir gražioje paukšnyje pa- sivaikinti, arba galės pavalgy- ti restaurane.

ŠYPSENOS

Motina: "Vaikeli, teta Barbara tave nebučiuos, kai tavo toks murzinas vei- das."

Sūnus: "Aš todėl ir apsi- murzinau, kad ji mane ne- bučiuotų."

CIO vice-prezidentas Al- lan S. Haywood pataria Atstovų Buto bankinei komisijai pažeboti palar- grobius. Girdi, įvairios kompanijos iš šio karo Korėjoje daro bilijonus dolerių. Amerikos žmo- nės ilgai tokios padėties negalėsia pakęsti.

Republikonai svarsto savo kandidatus

Artėjant miesto politinių partijų viršininkų ir kandida- tų į valdininkus nominacijoms (primaries) buvo susirinke New Yorko apskrities repub- likonų lyderiai svarstyti, ka- statys į Miesto Tarybos prezi- dentą ateinančiais rinkimais šį rudenį.

Republikonai savo posėdyje diskusavo 14-kos asmenų kan- didatūrai. Bet neprisiminė nei vieno žinomų dvejų žymiausių. Žymiausias, žinomas bent kuo geru pasitaravusiais žmonėmis yra dabartinis (vienintelis republikonas ta- rvyboje) kausimamas Stanley Isaacs ir buvęs LaGuardijos laikais tarybos prezidentu Newbold Morris.

Skalbiamoji pagavo kūdikio rankutę

Mano kaiminka, senyva mo- teris, einanti svetimais pri- daboti vaikus, praėjusį pir- madienį išėjo iš savo buto gal- liai raudodama. Paklausta, kas atsitiko, ji pasiskundė:

Saugojant mažametį vaiku- tį ir sykiu mašina skalbiant drabužius, jai prireikėjo nu- eiti išvietės. Už kelių sekun- dų kūdikis sukliko. Išbėgusi, pamatė kūdikio rankutę ma- šinoje. Jinai taip persigando, kad veik apstulbo. Tik už ke- lių momentų atsipeikėjusi ir neturėjusi spėkų sugalvoti, kaip mašiną sustabdyti.

Jinai gal iš anksto nebuvo pagalvojusi, kas daryti nelai- mės nuotikyje. O gal išgastis neleido atsiminti? Ji nesuma- nė, kad išjungimas elektros laido — greičiausias būdas sustabdyti bilę kurį elektriš- ką įrankį.

Kūdikiai rankutę sutriuš- kinta, "visai nukubusi," vai- tojo pasikukubama buvusi kūdikio prižiūrėtoja.

Jeigu kūdikiams, ir vyres- niesiems mažamečiams būtų užlaikomos visuomeniškos pri- žiūrėtuves, tokių baisių nelai- mių neįvyktų. Joks butas su šaunmais, aštriais, karštais ar mechaniniais įrengimais nėra saugus mažamečiams be nuolatinės įgudusios juos sa- goti akies. Net mylinčiausioji motina negali pati viena iš- galėti kūdikį sekti akimis dieną ir naktį. Atsiranda rei- kalas valandžiukei pasitrauk- ti, įvyksta nelaimė. W-tė.

Gaisras apžalojo rekordų gaminimo šapą 45-11 Davis Ave., Long Island City.

PEIST LANE DRUGS, Inc.

405 So. 4th Street
Cor. Hewes St.
Brooklyn, N. Y.

Visoki vaistai, kosmetikai, kūdi- kiam reikmenys, įvairūs dalkė- liai, ligonių kambarių reikme- nys — už griežtai žemas kainas

Receptų Specialistai:
MAX PEIST, Ph. G.,
EDWIN LANE, Ph. G.
Tel. EV. 7-6233

Dr. A. Petrika

DANTŲ GYDYTOJAS
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-6868
Valandos:
9—12 ryte; 1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta

Teisėjas pasmerkė negrams daromas skriaudas

Teisėjas Hubert T. Delany pareiškė, jog negrų liaudis il- giau netoleruos policijos bru- tališkumo. Jis sakė:

"Jeigu mes Harleme bran- giname savo laisvę, mes su- prasime, jog jau laikas vi- siems Harlemo žmonėms in- formuoti policijos departmen- tą ir mūsų miesto tėvus, kad mes ilgiau nekentėsime poli- cijos brutalizmo."

Teisėjas turėjo tam savo pareiškimui aiškiai įmatomą ir žinomą priežastį. Praėjusį penktadienį jo paties giminai- tis William M. Delany, taksii- ko vairuotojas buvęs užpul- tas.

Jauanas Delany, vaikystėje buvęs paralyžiaus ištiktas, da- linai paliejęs, vėlai naktį su žmona ir draugu kalbėjosi ant laiptukų prie savo namų. Atvažiuo trys policistai liepė jiems iš ten nešintis. Delany atsakė, kad jis nemato rei- kalo bent kur iš ten šalintis, neš randasi prie savo namų. Kaip sakoma skunde prieš po- liciją, policistai jį iškolioję, apmušę ir asparde, sužeidę jam veidą. Dar areštavo ir įsa- kė stoti teisman. Jį apkaltinę, būk jisai užpuolęs policiją.

GARSINKITĖ LAISVĘ!

Matthew A. BUYUS

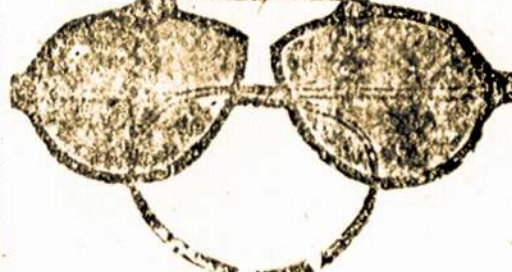
(BUYAUSKAS)

LAI DOTUVIŲ
DIREKTORIUS

426 Lafayette St.
Newark 5, N. J.

Market 2-5172

EGZAMINUOJAM AKIS
KASOMĖ RECEPTUS
DAROMĖ IR PRITAİKOMĖ
AKINIUS

Drs. Stenger & Stenger

Optometristai
394-398 BROADWAY
BROOKLYN, N. Y.
Tel. ST. 2-8342

HELP WANTED REIKALAVIMAI

REIKALINGI DARBININKAI

HELP WANTED—FEMALE

Reikalinga namų darbininkė sei- mai iš 4, mechaniški įrankiai dar- bui. Atskiras kambarys su radio, reikalingas paludėjimas. Telefonas ROchville Centre 6-4741. (107-9)

PARDAVIMAI

Parsiduoda namas su salčinu, ar- ba tik vienas salčinus. Salčinu ilgų metų gerai išdirbtas biznis. Kreip- kitės: 406 So. 3rd St. ir Union Ave., kampas, Brooklyn 11, N. Y. 107-108

RANDAVOJIMAI

PASIRANDUOJA KAMBARYS
Geras, apšildomas ir su šiltu van- deniu pavieniam asmeniui, gerą vietą, pasiranduoja rūmas (kamba- rys). Susisiektimas elevateriais ir subve labai parankus. Kreipkitės: 105 So. 3rd St. (Williamsburg), Brooklyn, N. Y. (106-8)

PAIEŠKOJIMAS

Pajieškau lietuvių barberio, dirbtį ir prižiūrėti barberne. Savaitinė mokestis pagal sutartį. Vieta iš- dirbta per 25 metus. Noriu padėti lietuvi į labai gerą vietą, turės ge- rą gyvenimą. Mane galima matyti bile dieną. Vėliau, jei norėtu, tai galėtų pirsti tą biznį. Reikia turėti Connecticut valstijos barbelio lai- sius.

FRANK'S BARBER SHOP
88 Kelsey St., New Britain, Conn. (101-110)

PRANEŠIMAI

RIDGEWOOD, N. R.
LDS 103 kp. susirinkimas įvyks antradienį, birželio (June) 5 d. 8 v. vak., Shopolo ir Vainigino salėje, 147 Thames St., Brooklyn, N. Y. Skait- lingai dalyvaukite šiame susirinki- me ir pasižiūrėkite į savo knygele, gal jau užsilvėję mokestys. Užsimo- kėkite šį mėnesį, nes liepos mėn. su- sirinkimo nelyksimys. — P. Babars- kas, prot. sekpr. (108-9)

MONTELLO, MASS.
Lietuvių Literatūros Draugijos 6 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, birželio 4 d. Lietuvių Tautiško Namo kombariuose, kaip 7-30 val. vakare. Visi nariai prašo- mi dalyvauti susirinkime, nes yra daug svarbių reikalų, kuriuos turė- sim apspausyti: kaip tai, Laisvės piknikas, kuris įvyks July 1 d., Maynard, Mass., ir kiti reikalai. — Fin. rašt. Geo. Shimaitis. (107-8)

BROOKLYN, N. Y.
LDS 1 kuopos susirinkimas įvyks antradienį, birželio 5 d. A. L. P. Klubu svetainėje, 280 Union Ave., Brooklyn, N. Y. Pradžią 7-30 v. vak. Visi nariai įstėmękyte. Kadangi pirmą dieną gegužės labai mažai narių pasimokėjo, tai apsižiūrėkite, kad nesusispenduotumėt. — Prot. Sekretorius. (107-9)

TONY'S

UP-TO-DATE

BARBER SHOP

ANTANAS LEIMONAS

Savininkas

306 UNION AVENUE

Geral Patyrę Barberiai

Petras Kapiskas

PALAIKO

BAR & GRILL

DEGTINĖS, VYNAI

IR ALUS

32 TEN EYCK STREET

Brooklyn, N. Y.

Telefonas: EVERgreen 4-8174

REPUBLIC BAR & GRILL

Savininkas

IGNAS SUTKUS

Patogi vieta pasižnekučiuoti, užkasti ir pagaliau burnelę išmesti, sulig savo skonio pasirinkto

LIKERIO, VYNO ar ALAUS

Pas Igną Sutkų visada rasi sau pažįstamų

492 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Kampas Union Ave. ir Hooper Street.

TELEVISION

Telefonas

EVERgreen 4-8966

6 pusl.—Laisvė (Liberty)—Šeštadien., Birželio-June 2, 1951